

**Relationel Velfærd på Børneområdet –
En undersøgelse af, hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis,
at arbejde med Relationel Velfærd.**

Aalborg Universitet, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde
Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde – Speciale 4 Semester

Afleveringsdato: 31. maj 2022

Vejleder: Merete Monrad

Antal Anslag: 167.382

Abstract

The project deals with the importance of working with Hillary Cottam's "relational welfare" as an approach and model in a children and family department for the practice of social work. The project is based on social workers who, in a project in a child and family administration, experience working with relational welfare as an approach and model. The project is thus based on what experiences the social workers have with this approach and model to be able to trace what advantages and disadvantages there are in practice by working with relational welfare as an approach and model in practice.

The theoretical approach to science in the project is based on the philosophical hermeneutic approach and an abductive approach has been chosen in the project.

Through semi-structured interviews and a qualitative research project, the project thus seeks to investigate the significance of autonomy, professional judgment, cross-pressure, values, and finances for the social workers who work with relational welfare. The project includes what advantages and disadvantages are seen in the use of relational welfare as an approach and model from these selected theoretical perspectives. This is investigated to find out what significance it has for the practice of social work in a children's and family ward to work with relational welfare as a framework for social work. After the analysis of the selected theoretical perspectives in the project a discussion will decide what contribution other theoretical perspectives could have influenced the analysis in finding the significance of social work practice, working with an approach and model as relational welfare.

Based on the project's study, the project has found that the social workers experience that there are benefits of working with relational welfare. This is because they have more autonomy and professional freedom in their work in which gives them a better job satisfaction and they experience a better collaboration with the citizens as they get closer to them. The project finds the challenges of relational welfare in that savings as a condition in relational welfare can contribute to creating uncertainty among social workers. In addition, social workers may experience a cross-pressure between finances and autonomy as they must have a greater responsibility in working with citizens and in the relation to what legitimate practice becomes, when working with relationships in an economic savings framework where it can be difficult to know what values one's work is measured on.

Following the conclusion in the project a perspective will be made on the practice of social work with relational welfare in a Danish and Scandinavian context.

At the end of the project methodological reflections will be made on the findings made in the project and what significance other method choices in the project could have had for the project's findings.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Indledning	6
Projektets Problemfelt	6
<i>Vejen til relationel velfærd i en dansk kontekst</i>	6
<i>Projekt "relationel familierådgivning"</i>	9
Problemformulering	10
<i>Begrebsafklaring</i>	10
Projektdesign	11
Videnskabsteoretisk tilgang - Filosofiske Hermeneutik	12
<i>Den hermeneutiske Cirkel</i>	13
<i>Anvendelse af videnskabsteori i projektet</i>	14
<i>Mine forforståelser</i>	14
Forskningsdesign	15
<i>Casestudie som forskningsdesign</i>	15
<i>Afgrænsning af projektet</i>	16
<i>Abduktion som tilgang i projektet</i>	16
<i>Datagrundlag – indsamling af empiri til projektet</i>	17
Formalia vedrørende interviews – samtykke og fortrolighed	17
Gatekeeper	18
Interviews – konstruktion af interview.....	19
Rammerne for interviewene	19
<i>Kvalitativ forskningsproces</i>	20
<i>Litteratursøgning</i>	21
Analysestrategi	21
<i>Analyseprocedure</i>	21
Trin 1 – 5 – Meningskondensering	22
Eksemplificering af bearbejdning af datamateriale.....	24
<i>Analyseprocedure i en kobling til forforståelse</i>	25
Analyseafsnit 1	26
<i>Hvad betyder det for socialrådgiverne at arbejde med relationel velfærd?</i>	26
Rådgivernes oplevelsen af at arbejde med relationel velfærd – fordelene	27
Rådgivernes oplevelsen af at arbejde med relationel velfærd – ulemperne	32
<i>Grundlæggende forståelse af relationel velfærds syn på egenkompetence og faglig frihed</i>	35
<i>En analyse af socialrådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd</i>	36
Autonomi og faglig frihed i relationel velfærd – fordele og ulemper.....	36
Autonomi, medborgerskab og samskabelse – et gode eller dilemma?.....	39

<i>Delkonklusion</i>	42
Analyseafsnit 2	42
<i>Den reflekterende praktiker – en måde at håndtere krydspres på</i>	42
At være en indsats – et gode eller et krydspres	43
Den reflekterende praktiker som reflektor- et gode eller et krydspres?	45
<i>Delkonklusion</i>	47
Analyseafsnit 3	48
<i>Betydningen af at arbejde med en økonomisk ramme i relationel velfærd</i>	48
Socialrådgivernes oplevelse af hvilken rolle økonomi spiller i relationel velfærd	49
Rådgivernes oplevelse af fordelene ved relationel velfærd i et økonomisk perspektiv	54
Rådgivernes oplevelse af udfordringerne ved relationel velfærd i et økonomisk perspektiv	55
<i>Værdisyn i relationel velfærd ud fra en homo faber forståelse</i>	55
Homo Economicus, Homo Socius & Homo Amans	56
Relationel velfærd ud fra et Homo Faber værdisyn, og økonomistyring i Børn- og ungepolitik	57
Dilemmaer i værdisynets kampe i relationel velfærdstilgangen	59
<i>Delkonklusion</i>	62
Diskussion	62
Konklusion	67
Perspektivering	70
<i>Relationel velfærd – tal og tendenser</i>	70
<i>En international perspektivering</i>	72
Metodiske efterrefleksioner	72
Litteraturliste	76

Indledning

Da jeg første gang læste om relationel velfærd, i en artikel fra socialrådgiveren, om hvordan man arbejdede med relationel velfærd i Aarhus kommune, fandt jeg emnet meget interessant (Paulsen, 2021). Var man med relationel velfærd tættere på at opnå en måde at arbejde på, der gav mere mening for både medarbejdere og for borgere? I starten var jeg betaget, og jo mere jeg læste om relationel velfærd, jo mere begejstret blev jeg. Kunne man virkelig opnå alt det gode i det sociale arbejde med denne tilgang og metode, og kom man derved tættere på det sociale arbejdes idealer? Da jeg fik muligheden for at kunne foretage empirisk indsamling til mit speciale projekt i en familieafdeling, der arbejder med relationel velfærd, var min begejstring stor. At jeg fik lov til at få indblik i, hvordan socialrådgivere arbejder med denne tilgang i Danmark, og hvilken betydning det kan have for det sociale arbejde betød, at jeg kunne få indblik i, hvad er det relationel velfærd kan, og er der så noget den ikke kan, hvilket jeg var spændt på at finde ud af. Mit speciale-projekt tager dermed afsæt i at finde ud af, hvilken betydning relationel velfærd har for det sociale arbejdes praksis på børn- og familieområdet.

Projektets Problemfelt

Dette afsnit omhandler, hvilke tendenser, der har foranlediget et investeringsprojekt som relationel velfærd udsprænger af.

Vejen til relationel velfærd i en dansk kontekst

Jeg starter ved AskovFonden, som er en NGO der udvikler sociale løsninger for udsatte og sårbare (AskovFonden, 2022). AskovFonden er interessant at se på, idet de i samarbejde med Aarhus Kommune har udviklet det projekt rådgiverne i Aarhus Kommune arbejder med i det de kalder "relationel familierådgivning". For at finde frem til, hvorfor en organisation som AskovFonden vælger at se på relationel velfærd, starter jeg derfor ved nogle af AskovFondens årsberetninger, som berører emnet relationel velfærd. I årsberetning fra AskovFonden i 2021, var temaet "*Kvalitet i sociale velfærdsløsninger*" (Øbo, 2021). Her var fokus på, hvordan man kunne skabe en bedre offentlige sektor (Øbo, 2017). I Årsberetning fra AskovFonden i 2017 var temaet "*Fra Systemvelfærd til Relationel Velfærd*" (Øbo, 2017). Her peges der på, hvilken udvikling man fra

AskovFonden ser, der er nødvendig i den offentlige sektor i arbejdet med mennesker. Der peges i nedenstående opridsning på følgende ændringer i vores velfærdssystem, som omhandler det velfærdssystem man skal bevæge sig væk fra, og frem til den relationelle velfærd man bør bevæge sig mod. Modellen mener jeg stræber efter at identificere de udfordringer der ses i den offentlig sektor, og hvordan man søger at løse dem ved at ændre måden at tilgå arbejdet med udsatte og sårbare borgere på.

System velfærd

Bureaukratisk

Akademisk

Distanceret

Presset

Baseret på regler

One size fits all

Resultatorienteret

Proces

Hjælper vs. modtager

(Øbo, 2017; Askovfonden, u.å.)

Relationel velfærd

Transparent

Personlig

Nærværende

Afslappet

Baseret på samarbejde

Flexible løsninger

Løsningsorienteret

Resultater

Menneske til menneske

Ovenstående fokuspunkter ligger godt i tråd med sammenhængsreformen fra 2018, hvor den daværende regering udgav en sammenhængsreform, der hed "mere frihed tillid og tryghed" (Finansministeriet, 2018). Man ønskede at gå fra en mere New Public Management inspireret velfærdsstat til en mere New Public Governance inspireret velfærdsstat (Torfing & Triantafillou, 2017). Nogle af budskaberne i sammenhængsreformen var at der var områder af vores velfærdssamfund der ikke fungerede godt nok, og i den sammenhæng blev der peget på, at det skyldes tre hovedproblemer (Finansministeriet, 2018) herunder:

- 1. Borgeren bliver klemt mellem systemerne, der ikke hænger sammen*
- 2. Medarbejderne presses af regler og skemaer og har for lidt tid til kerneopgaven – nemlig at sikre kvaliteten i velfærden til borgeren.*

3. *Der er utilstrækkelig fokus på resultater for borgerne, og kvaliteten af offentlig ledelse er for svingende.* (Finansministeriet, 2018, s. 5)

Samtidigt med kritikpunkterne fra Sammenhængsreformen fra 2018, foretog Ankestyrelsen i 2018 en afdækning af, hvad der skabte kvalitet i sagsbehandling på børn- og ungeområdet (Ankestyrelsen, 2018). Her pegede undersøgelsen fra Ankestyrelsen på, at kommunerne selv pegede på, at der skulle være mindre fokus på procesmål, og mere fokus på evnen til at skabe udvikling ved de ansatte i arbejdet med børn og unge, og deraf at kunne bringe dem i trivsel. Derudover pegede de involverede kommuner på en række områder, der kunne bidrage til bedre kvalitet i sagsbehandlingen. Herunder blandt andet inddragelse, faglig udredning og det tværfaglige samarbejde gennem sagsforløbet, relevante indsatser som barnet og familien selv var med til at ønske, samt opfølgning og kontinuitet i sagsforløbet. (Ankestyrelsen, 2018, s.30-35)

Man kan derfor udlede at sammenhængsreformen og Ankestyrelsens afdækning har været med til at præge den udvikling der sker på børn- og familieområdet i nuværende dansk politik, hvilket ses i den nyeste reform fra Socialministeriet "Børnene Først" (Social- og Ældreministeriet, 2021). I Socialministeriets beskrivelse af "Børnene Først", står der at man på det sociale arbejdes felt skal blive bedre til at dele de gode erfaringer, og at man skal blive bedre til at kunne samarbejde på tværs omkring de udsatte børn og unge. Der peges på at ved at inddrage andre relevante fagprofessioner i samarbejdet omkring udsatte børn og unge opnås der derved en bedre kvalitet i det sagsbehandlingsarbejde der leveres, når systemerne arbejder sammen, hvilket også er medvirkende til at skabe mere tryghed for borgeren. (Social- og Ældreministeriet, 2021, s.13).

Når Social og Ældreministeriet i "Børnene Først" reformen peger på at der skal være velfungerende organisering og ledelse af sagsbehandlingen, da man ser dette som afgørende for kvaliteten af den sagsbehandling der bliver leveret i det offentlige på børne- og familieområdet, kan det ses som et udtryk for den politiske trend, der gør sig gældende i den nuværende politik på børn- og ungeområdet. Netop at sikre at de strukturelle og kulturelle ændringer er til stede for at skabe de rette rammer, som det sociale arbejdes praksis skal udspille sig i, for at sikre at den rette kvalitet i sagsbehandling kan være til stede. Nogle af budskaberne i "Børnene Først" reformen er derfor, at der skal være fokus på partnerskab omkring sagsbehandling for at sikre de forbedringer der skal til, for at kunne levere den kvalitet der sigtes mod at kunne yde. Derudover peges på at

der skal være et bedre samspil med fonde, for at finde nye veje til at styrke de sociale investeringer i de tidligere og forebyggende indsatser. (Social- og Ældreministeriet, 2021, s.5, 9, 39).

Jeg mener at AskovFonden med sit fokus på relationel velfærd som koncept for forandring i den offentlige sektor, snakker ind i en politisk trend, der også kan spores i "Børnene Først" reformen, idet den sigter mod de ovenstående nævnte forandringer. På den måde mener jeg at det giver god mening at AskovFonden med sit fokus på relationel velfærd søger at imødekomme nogle af de behov man søger at forbedre i den offentlige sektor på børn- og familieområdet, og deraf udvikle projekter med fokus på at støtte forvaltningerne i dette skifte. Projektet tager med dette fokus udgangspunkt i, hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis at arbejde med en ny tilgang og metode som relationel velfærd repræsenterer, som et bud på et nyt "velfærdsfundament" (Øbo, 2021).

Projekt "relationel familierådgivning"

I mit projekt tager jeg udgangspunkt i en børn- og familieafdeling i Aarhus Kommune, som arbejder med et projekt de kalder "relationel familierådgivning". Projekt "relationel familierådgivning" er udarbejdet i et samarbejde med AskovFonden. Projektet startede i 2019, og idet projektet ikke er færdigt, forefindes der endnu ikke officielle dokumenter eller rapporter på projektet, som kan anvendes i projektet. Inden empiriindsamlingen har jeg været oplyst om, at der i projektet er ansat 9 rådgivere. Projektet er under den daglige ledelse af Familiecenteret i Aarhus Kommune. Derudover understøttes projektet af de to områdekoordinatorer der til dagligt understøtter hele familiecenterets område. Projektet udspringer som beskrevet af relationel velfærd, som stammer fra den engelske innovative pionér Hillary Cottam, der har skrevet bogen "Radikal Hjælp" ud fra sin egen forskning på det sociale område. Relationel velfærd søger at løse nogle af de udfordringer som velfærdssystemet står overfor ved at nytænke måden hvorpå man arbejder med udsatte borgere. (Cottam, 2018)

Relationel velfærd adresser dermed en diskussion om, hvilket fokus det sociale arbejde med udsatte borgere bør have. I kvalitetsrapport fra VIVE fra 2021, fremgår det at der skal være fokus på kvalitet i sagsbehandling som et bidrag til bedring af børn og unges trivsel (VIVE, 2021, s. 5-7). Det påpeges blandt andet at der fortsat er problemer med inddragelse af børn, unge og familier,

vilkårlighed i sagsbehandling, og at man bør have fokus på flere elementer, så som "tværgående organisatoriske, økonomiske, juridiske og strukturelle udfordringer på området" (VIVE, 2021, s.7). Set ud fra denne rapport, der skal undersøge kvalitet i sagsbehandlingsarbejdet, og hvor der peges på, hvad sagsbehandling mangler at forbedre i praksis, snakker Hillary Cottams fokus på relationel velfærd ind i en aktuel bevægelse på det sociale områdes praksis.

Jeg finder det derfor relevant at undersøge, hvordan denne relative nye tilgang og metode udspiller sig i praksis på børn- og familieområdet, og deraf hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis.

Problemformulering

På baggrund af ovenstående problemfelt, er nedenstående problemformulering udarbejdet:

Hvilken betydning får det for det sociale arbejdes praksis, når man har valgt relationel velfærd som tilgang og metode i en børn- og familieafdeling?

Til at svare på problemformuleringen er nedenstående arbejdsspørgsmål udarbejdet:

- 1. Hvordan oplever sagsbehandlerne at arbejde med relationel velfærd?*
- 2. Hvilke dilemmaer og fordele kan der spores ved at anvende relationel velfærd som tilgang for sagsbehandlingsarbejdet i praksis?*

Begrebsafklaring

Jeg har i projektet valgt at anvende terminologien tilgang og metode omkring relationel velfærd. Hillary Cottam nævner selv i sin bog, at relationel velfærd er en tilgang i det sociale arbejde med udsatte borgere. Mine informanter i projektet kalder relationel velfærd for en metode. Derfor vil jeg i opgave kontinuerligt anvende terminologien "tilgang og metode" som relationel velfærd repræsenterer. (Cottam, 2018, s.13, 285-289)

Projektdesign

Dette afsnit vedrører projektets opbygning.

Jeg fik mulighed for at foretage min empiriindsamling i en projektgruppe i en kommune, der arbejdede med relationel velfærd. Projektgruppen skulle i en afgrænset periode arbejde med relationel velfærd som koncept, og en del af dette investeringsprojekt var udløst på baggrund af, at der skulle foretages besparelser på børn- og familierådet i den pågældende kommune. Projektets problemfelt tager udgangspunkt i at vise hvad relationel velfærd består af, og hvordan dette projekt vil tage udgangspunkt i at forstå relationel velfærd som tilgang og metode. Ud fra dette dannes projektets problemformulering, som omhandler at undersøge, hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis at arbejde med relationel velfærd som tilgang og metode. Der er udarbejdet to arbejdsspørgsmål som skal hjælpe projektet i besvarelsen af problemformuleringen. Arbejdsspørgsmålene er udarbejdet som en rettesnor til projektets besvarelse.

Efter Projektdesign redegøres der for valg af projektets videnskabsteoretiske tilgang. I projektet er der valgt en filosofisk hermeneutisk tilgang. Den filosofiske hermeneutik giver projektet mulighed for at være åben og nysgerrig på rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd sammen med, at der tages højde for de forforståelser jeg har på området, vedrørende det forvaltningsmæssige arbejde på børn- og familieområdet.

Herefter beskrives projektets forskningsdesign, som beskriver at der er valgt casestudie som design, og at empiri til projektet er indhentet ved hjælp af semistrukturerede interviews. Der er i projektet valgt en kvalitativ forskningsproces og en abduktiv metode. Derefter redegøres der for valg af analysestrategi. Bearbejdning af empiri er inspireret af kodningsprocessen meningskondensering, som igen er bearbejdet ud fra de hermeneutiske forforståelser og den abduktive tilgang.

Herefter kommer projektets analyse, som består af tre delanalyser. Analyseafsnit 1 og 2 er opbygget således, at der først foretages en gennemgang af de empiriske fund, der er foretaget, som kan hjælpe med at besvare analyseafsnit 1 og 2. I den empiriske gennemgang ses der på citater fra rådgiverne, og hvilke ulemper og fordele der spores i dataene. Herefter præsenteres analyseafsnit 1 og 2 i en teoretisk analyse og bearbejdning af de empiriske fund der er gjort i

projektet ud fra de valgte teoretiske perspektiver. I analyseafsnit 1 tager projektet udgangspunkt i at se på rådgivernes autonomi og faglige skøn i praksis ud fra dele af Lipskys teoretiske perspektiver, og hvilke forhold det giver anledning til, i arbejdet med relationel velfærd.

Analyseafsnit 2 forholder sig til krydspres ved rådgiverne - igen ud fra dele af Lipskys teoretiske perspektiv, og hvordan dette takles ved at anvende refleksion-over-handling i praksis ved anvendelse af en udvalgt del af Schöns teoretiske perspektiv. Analyseafsnit 1 og 2 afsluttes hver især med en delkonklusion.

I analyseafsnit 3 forelægges igen først de empiriske fund der er foretaget i projektet, som kunne besvare dette analyseafsnit, og heraf hvilke fordele og ulemper der kunne spores i dataene.

Derefter vil analyseafsnit 3 blive bearbejdet i en teoretisk analyse ud fra elementer af tre forskellige *homo faber* værdisyn, og økonomi forståelse i et politisk perspektiv på det sociale arbejdes praksis ud fra bog om menneskesyn i det sociale arbejdes praksis. Analyseafsnit 3 afsluttes ligeledes med en delkonklusion.

Derefter foretages der en diskussion i projektet af andre relevante teoretiske perspektiver, der kunne have bidraget til projektets fund. Her diskuteres udvalgte dele af Bourdieu og Foucaults teoretiske perspektiver samt et økonomisk perspektiv der kunne have været relevante bidrag til projektet.

Herefter samles konklusionen på de tre delkonklusioner der er foretaget på analyseafsnittene. Efter konklusionen i projektet følger perspektivering, hvor der ses på, hvilke andre relevante bidrag der kan sættes ind i en samfundsmæssig og skandinavisk kontekst.

Til sidste er der udarbejdet metodiske efterrefleksioner. I de metodiske efterrefleksioner forholder jeg mig til projektets validitet, reliabilitet og overførbarehed.

Videnskabsteoretisk tilgang - Filosofiske Hermeneutik

I dette afsnit vil jeg beskrive hvilken videnskabsteoretisk tilgang jeg har valgt i projektet, og hvordan den valgte tilgang spiller sammen med projektets analyseforståelse og teoriforståelse samt empiriindsamling. Jeg vil vende tilbage til, hvordan jeg vil anvende min videnskabsteoretiske tilgang i projektet, både i metodeafsnittet og i mit analyseafsnit.

Jeg har i projektet valgt en filosofisk hermeneutisk tilgang ud fra Hans-Georg Gadamer (Gilje, 2017, s.134). I Gadamers filosofiske hermeneutik er forståelse af en grundstruktur i den menneskelige væren ud fra en ontologisk antagelse om hvordan verden er, hvorfor at man altid vil tage bestemte forforståelser, fordomme og før-meninge med i mødet med mennesker og i forståelsen af hvordan samfundet fungerer (Gilje, 2017, s.127-128,135). På den måde får de forforståelser, fordomme og førmeninger en betydning for den måde, en forsker undersøger et felt på, og den tolkning der foretages på baggrund af det undersøgte (Gilje, 2017, s.128). Samtidig erfares verden i en bestemt kontekst, som er med til at præge den måde erfaringer opleves og erfares på (Kristiansen, 2017, s.156). Gadamer beskriver hvordan fordomme og forforståelser smelter sammen i det han kalder en horisont (Gilje, 2017, s.136). På den måde har hver person sin egen horisont af forforståelser og fordomme, og når en forsker forsøger at forstå en anden persons horisont, kan der ske det Gadamer kalder for en horisont sammensmeltning, hvor de forskellige fordomme og forforståelser smelter sammen til nye forståelser af det undersøgte (Gilje, 2017, s.136-137.). Det kan i denne sammenhæng være vigtigt at forstå at horisonter er et flydende begreb, og dermed i konstant forandring i forhold til viden og forståelser af den verden vi befinder os i (Gilje, 2017, s.136-137). For at kunne forstå, hvilken indvirkning ens forforståelser derfor har for det man vil forske, kan det være godt at forholde sig til sine egne forforståelser, før man inddrager dem i en analyse af det man har undersøgt (Monrad, 2018, s.114). I nedenstående afsnit vil jeg beskrive hvordan den hermeneutiske cirkel kommer i spil sammen med horisonter, og hvorfor jeg finder den hermeneutiske cirkel anvendelig i projektet.

Den hermeneutiske Cirkel

Den hermeneutiske cirkel er en cirkelstruktur, som består af dele og helhed. Ideen med cirklen er en forståelse af, hvordan dele af horisonter påvirker helheden og omvendt hvordan helheden påvirkes af delene. På den måde sker der en konstant bevægelse mellem dele af horisonter der smelter sammen med helheden, og at helheden konstant påvirkes af delene af horisonterne, hvorfor de er gensidigt afhængige af hinanden. På den måde bevæger horisonterne sig i en cirkelbevægelse mellem del og helhed, som konstant søger en helhedsforståelse. (Kristiansen, 2017, s.160). Jeg vil i projektet anvende den hermeneutiske cirkel til at have et fokus på, hvordan dele og helheder kommer til at påvirke projektets fokus. Dermed ment hvordan mine forforståelse

kommer i spil med de forståelser de personer jeg interviewer kommer til at påvirke hinanden ind i en måske ny forståelse.

Anvendelse af videnskabsteori i projektet

Målet i projektet er at være undersøgende på, hvordan socialrådgiverne oplever at arbejde med relationel velfærd, og hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis der udmøntes på området. Idet jeg tidligere har erfaringer med arbejdet på børn- og familieområdet, har jeg en bevidsthed omkring, at jeg går til projektet med forforståelser og fordomme, i det jeg vil undersøge. Den filosofiske hermeneutiske tilgang i projektet giver mig derfor mulighed for, at jeg kan forholde mig til mine forforståelser på børn- og familieområdet samtidig med at jeg er nysgerrig og undersøgende på de personer som jeg skal interviewe. Fordelen ved denne tilgang bliver derfor, at det giver mig mulighed for at undersøge interviewpersonernes livsverden og forståelsen af denne, samtidig med at jeg kan forholde dem til den livsverden jeg forstår området ud fra. Idet hermeneutikken handler om at fortolke det de fænomener vi støder på i det vi oplever eller undersøger i et samspil med det vi i forvejen ved og forstår verdenen ud fra, mener jeg at denne tilgang er velegnet i den måde jeg har valgt at gå til min empiri på (Gilje, 2017, s.127).

Mine forforståelser

Jeg har tidligere arbejdet som socialrådgiver på både børne- handicapområdet, forebyggelse og anbringelsesområdet samt i det man kalder modtagelsesarbejdet og som socialfaglig rådgiver uden myndighed på skoler og i børnehaver under børn- og familieområdet. Ud fra mine praksiserfaringer har jeg været en del af flere projekter og forsøg i det kommunale regi på børn- og familieområdet. Jeg har deraf en bevidsthed om, at jeg har forståelser og fordomme med mig i forhold til arbejdet på området.

Idet jeg ønsker at undersøge, hvilken betydning det har for det sociale arbejde på børn- og familieområdet at arbejde med relationel velfærd har mine forforståelser indeholdt følgende overvejelser. Hvad kan relationel velfærd bidrage med til det sociale arbejde på børn- og familieområdet? Min forforståelse på området bærer derfor præg af en forståelse af, at socialrådgiverarbejdet på børn- og familieområdet er meget præget af et tungere administrativt arbejde, som kræver en del dokumentation og "fodring" af systemer, for at andre parter kan

trække statistikker og tal på området. Jeg vil mene at fokus på at skabe mere tid og mulighed for at styrke det relationelle arbejde med både borger, samarbejdspartnere og netværk giver god mening, og er et tiltrængt tiltag på området. Men hvordan spiller relationel velfærd sammen med et tungt bureaukratisk system, der ofte trækker i en anden retning? Mine forforståelser er derfor præget af, at jeg kan sagtens kan følge det værdimæssige i relationel velfærd, men at jeg er klart nysgerrig på, hvordan man i praksis forener disse umiddelbare modstridende forhold til noget der giver mening for de involverede parter, og i det sociale arbejdes praksis.

I projektet vil jeg søge et dialogisk samspil mellem mig som interviewer og informanterne, som gerne skulle lede til en forståelse af, hvordan mine informanter oplever at arbejde med relationel velfærd. Jeg vil være undersøgende på tværs af forståelser og fordomme, i et forsøg på at opnå forståelse af hvordan det kan fusioneres i en forståelse af, hvordan det at arbejde med relationel velfærd kan påvirke det sociale arbejdes udførelse (Monrad, 2018, s. 114, 116).

Forskningsdesign

Jeg beskriver i nedenstående afsnit om hvilket forskningsdesign jeg har valgt i projektet, og hvordan dette er i samspil med den videnskabsteoretiske tilgang jeg har valgt i projektet. Derefter vil jeg beskrive, hvordan jeg er kommet frem til min empiri, og hvordan jeg derefter har bearbejdet den empiri jeg har indsamlet.

Casestudie som forskningsdesign

Projektet er foretaget ud fra et casedesign som forskningsdesign. Fordelen ved at anvende casestudie som design er, at det giver mulighed for at belyse det komplekse samspil der foregår i at anvende nye metoder i det sociale arbejde, da det sociale arbejde ofte udspiller sig i et komplekst samspil mellem forskellige interessenter, motiver og interesser. Fordelen ved at anvende casedesign i dette projekt er dermed at kunne belyse, hvordan relationel velfærd som en bestemt tilgang og metode virker og anvendes i Aarhus Kommune. (Frederiksen, 2018, s.100, 101) Jeg finder ligeledes at denne tilgang er egnet i samspil med den filosofiske hermeneutiske tilgang i projektet, som søger at forstå andres livsverden ud fra ens egen forforståelser (Gilje, 2017, s. 127-

174). Dermed søger jeg i projektet at forstå den livsverden socialrådgiverne der arbejder med relationel velfærd oplever. Dette gør jeg med bevidstheden om mine egne forforståelser indenfor området.

Afgrænsning af projektet

Projektets formål har været at undersøge, hvilken betydning det har at arbejde med relationel velfærd som tilgang og metode, for socialrådgiverne på i Aarhus Kommune på børn- og familieområdet. Aarhus Kommune er derfor projektets case, hvor konteksten er ændring af tilgangen til at anvende relationel velfærd som tilgang og metode i det sociale arbejde på børn- og familieområdet i Aarhus Kommune. Fænomenet bliver socialrådgivernes oplevelse af, hvordan denne ændring påvirker deres arbejde både i forhold til kontekst men også i forhold til de mennesker de arbejder med. (Frederiksen, 2018, s.100-102)

Idet projektet fokuserer på dette konkrete projekt i Aarhus Kommune, er der valgt empiriindsamling fra denne enhed, der i projektet alene skal arbejde ud fra relationel velfærd som tilgang i mødet med borgerne og samarbejdspartnere. Casen bliver afgrænset i forhold til at se på, hvordan det at arbejde med relationel velfærd som Tilgang og metode påvirker socialrådgivernes arbejde. (Frederiksen, 2018, s.100-102)

Abduktion som tilgang i projektet

Min tilgang i projektet er ud fra en abduktiv tilgang. Fordelen ved at anvende en abduktiv tilgang i projektet er, at den giver mulighed for at veksle mellem induktion og deduktion, hvor jeg på den ene side kan forholde mig til mine forforståelser, og deraf teoretiske forståelser og erfaringer indenfor det emne jeg undersøger, og samtidigt at lade mig inspirere af min empiriske undersøgelser. Ved at gå til projektet med en abduktiv tilgang giver det mig dermed mulighed for at stille mig selv spørgsmålet, *hvordan kan jeg se noget nyt ud fra det udgangspunkt jeg har?* Dette udgangspunkt finder jeg relevant i projektet, idet jeg har valgt en filosofisk hermeneutisk tilgang (Gilje, 2017, s.127-174). På den måde giver den abduktive tilgang mig mulighed for at få fusioneret mine forforståelser som udgangspunkt til feltet jeg vil undersøge (Gilje, 2017, s.127-174). (Olesen & Monrad, 2018, s.18-20; Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s.11-12).

Datagrundlag – indsamling af empiri til projektet

Jeg vil i dette afsnit komme ind på, hvordan jeg har indsamlet min empiri, og hvordan jeg har forholdt mig til de etiske forhold vedrørende indsamling af empiri. Derefter vil jeg beskrive hvordan jeg har udarbejdet interviewguides og mine overvejelser vedrørende selve rammerne for interviewene.

Formalia vedrørende interviews – samtykke og fortrolighed

Inden interviewene blev foretaget, fik de implicerede udsendt en mail vedrørende forhold, formål og rammerne for interviewene. De implicerede blev oplyst om, at deres navne ville blive anonymiseret, men idet at der kun arbejder relativt få personer i projektet, og at kommunens navn ville fremgå af projektet, ville der kunne være en vis henførbarehed selvom de var anonymiseret i projektet. Idet mit fokus i projektet var at opnå forståelse for de impliceredes livsverden i projektet relationel velfærd, var mit kritiske blik i empiriindsamlingen relativt lav. Mine overvejelser omkring de etiske dilemmaer, der kunne fremkomme under interviewene fra mine informanter var, at dette ville være relativt lavt i forhold til borgene. Mine overvejelser gik mere på om der kunne opstå dilemmaer vedrørende interne forhold, der kunne komme frem under interviewene, og hvordan dette i så fald kunne takles. Idet jeg havde valgt at lade alle navne fremgå anonymiseret havde min overvejelse gået på, at ved nævnelse af bestemte kollegaer, skoler, samarbejdspartnere mv. ville disse ligeledes fremgå i anonymiseret form, for at skabe mest mulig fortrolighed for mine informanter. Ingen af mine informanter opponerede imod at være i anonymiseret form.

Jeg vil i nedenstående beskrive et eksempel på ovenstående nævnte håndtering af et etisk dilemma, der opstod under et af mine interviews.

En informant omtalte en af sine kollegaer, ikke ved navn, men for at skabe et eksempel på et sammenligningsgrundlag som vedkomne oplevede i praksis. Dette fik denne informant til at stoppe og sige, at nu håbede vedkomne ikke at den unavngivne kollega ville blive påvirket af at kunne læse det, som informanten havde nævnt. Dog påpegede informanten selv, at det blot var for at give eksempler på de oplevelser, og deraf dilemmaer, der kunne opstå i arbejdet med deres projekt. Dette er dermed et eksempel på, hvordan jeg i projektet har forsøgt at beskytte mine

informanter på bedst mulig måde i forhold til anonymisering, og deraf fortrolighed. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.79-95)

Inden selve interviewene fik de implicerede, som før beskrevet, tilsendt en mail, hvori de blev orienteret om, hvad de samtykkede til, ved at deltage i interview, og til selve mødet blev dette gentaget, hvorefter de gav deres mundtlige samtykke til at deltage. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 79-98)

Gatekeeper

Min adgang til informanter gik igennem en gatekeeper, der arbejder i Aarhus Kommune (Monrad, 2018, s. 133-134). Igennem gatekeeperen fik jeg adgang til at kunne foretage interviews med nogle af medarbejdere, og lederen af projektet "relationel familierådgivning", samt de to områdekoordinatorer der er tilknyttet børn- og familierådet i kommunen. Gatekeeperen er selv ansat som områdekoordinator, og kunne deraf fortælle om det projekt som de var i gang med i kommunen, og hvilken rolle og funktion de to områdekoordinatorer har i denne forbindelse. Gatekeeperen hjalp med at tage kontakt til lederen af projektet, som derfra sagde ja til at deltage i interview, samt at gatekeeperen der havde kontakt til medarbejderne i projektet kunne udvælge, hvem der kunne deltage i interviews. Idet at gatekeeperen foretog udvælgelsen af interviewpersoner kan det have haft den effekt, at man overvejende har udpeget medarbejdere med en positiv indstilling til at arbejde med denne tilgang og metode. Dog oplyste gatekeeper at udvælgelsen skete ud fra en betragtning om, at få rådgivere fra forskellige distrikter, således at data grundlaget blev på et mere bredt grundlag. De overvejelser jeg har gjort mig i forhold til empiriindsamlingen er, hvorvidt om jeg har opnået et fyldestgørende billede af, hvordan rådgiverne oplevede at arbejde med tilgangen og metoden relationel velfærd. Jeg kan dog samtidigt konstatere at jeg har fået indblik i lige under halvdelen af de medarbejdere der arbejder med tilgangen, hvilket jeg vurderer giver en vis tilstrækkelighed til at få et indblik i, hvilke oplevelser rådgiverne har med at arbejde med deres projekt "relationel familierådgivning". (Monrad, 2018, s.133-134)

Overvejelser om udvælgelse af informanter og betydning af forskel i at interviewe enkelt personer og afholde gruppeinterview vil jeg endvidere forholder mig til i de metodiske efterrefleksioner.

Interviews – konstruktion af interview

Empiriindsamlingen er foretaget ved hjælp af kvalitative og semistruktureret interviews. Fordelen ved at anvende semistruktureret interview er, at det har til formål at opnå beskrivelser fra den interviewedes livsverden for derefter at kunne anvende disse informationer i en fortolkning (Kvale & Brinkmann, 2009, s.19). Min adgang til informanter var 4 ud af 9 socialrådgiveransatte i projektet, to områdekoordinatorer der betjener hele børn- og familieområdet, samt en af lederne i børn- og familieafdelingen, som ligeledes var tilkoblet som leder i projektet "relationel familierådgivning".

Jeg havde inden interviewene blev foretaget udarbejdet tre interviewguides, som indeholdt spørgsmål der gerne skulle give informanterne mulighed for at svare på det de oplevede. Årsagen til at der var udarbejdet tre forskellige interviewguides, var at de var tilpasset de ansattes forskellige ansættelsesfunktioner i Kommunen. Herunder en interviewguide til lederen, en interviewguide til områdekoordinatorerne og en sidste til de socialrådgiveransatte. På den måde håbede jeg at opnå bedst mulige informationer om deres oplevelser af at arbejde med relationel velfærd som en tilgang i det sociale arbejde, ud fra de positioner de hver især anskuede deres projekt "relationel familierådgivning" ud fra.

Rammerne for interviewene

Interviewene er foretaget både som en-til-en interview og som gruppeinterview ud fra de interviewedes egne ønsker herom. Empiriindsamlingen er foretaget på en leder, to områdekoordinatorer og 4 socialrådgivere der er ansat i projektet. I projektet er der ansat i alt 9 socialrådgivere. Derudover lod jeg det være op til de enkelte hvorvidt de ønskede interviewene foregik online eller ved personligt fremmøde. Interview med lederen foregik dermed online, hvor resten af mine informanter valgte at lade sig interviewe ved personligt fremmøde. Idet at man under Corona pandemien i høj grad har vænnet sig til at møder foregår online, vurderede jeg at dette ikke vil have den store effekt i forhold til interviewet med lederen. Jeg havde dog før interviewene blev planlagt, reflekteret over hvorvidt det kunne have en betydning i forhold til den korte relation der i mødet vil blive opbygget, og som deraf vil kunne give bedre anledning til, at mine informanter ville opleve sig trygge i at beskrive hvilke ulemper de kunne opleve ved at arbejde i projekt "relationel familierådgivning".

To af mine interview foregik som beskrevet som gruppeinterview. De to gruppeinterview var med de to områdekoordinatorer, samt to af socialrådgiverne ud fra deres ønske om gruppeinterview. Gruppeinterviewet med de to socialrådgivere skulle have været tre socialrådgivere, men den ene var blevet syg på dagen, hvorfor de var reduceret til to socialrådgivere. De sidste to interviews med socialrådgivere foregik som en-til-en interviews. Inden interviewene havde jeg forholdt mig til, at fordelene ved gruppeinterview kunne være, at enighed og uenigheder kunne blive tydeligere under denne form for interview. Ulempen ved gruppeinterview kunne være tidsaspektet, hvorfor jeg satte interviewet med de to socialrådgivere til 1 ½ time. Fordelen ved en-til-en interview tænkte jeg kunne være, at det var nemmere at spørge ind til den enkeltes oplevelse, og deraf muligvis opnå en bedre fortrolighed med, hvilke oplevelser den enkelte havde med at arbejde i deres projekt. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.168-171)

På den måde havde jeg forsøgt at forholde mig til fordelene og ulemperne ved at afholde henholdsvis gruppe og en-til-en interviews med mine informanter. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.168-171)

Kvalitativ forskningsproces

Jeg har i projektet valgt at tage udgangspunkt i kvalitativ forskning som tilgang til projektet. Dette har jeg valgt ud fra et ønske om at analysere på de oplysninger som informanterne giver mig adgang til, og deraf kunne foretage fortolkninger af deres livsverden i en forståelse af den kontekst jeg forstår deres livsverden ud fra. I projektet søger jeg derfor at fortolke på de udsagn mine informanter tilvejebringer, og dette med en bevidsthed om, at deres udsagn også er en fortolkning af deres virkelighedsopfattelse. På den måde søger jeg igen ud fra et abduktivt og hermeneutisk udgangspunkt at skabe en bevidsthed om mine egne forforståelser af feltet jeg vil undersøge, samtidig med, at jeg vil analysere og fortolke på det jeg præsenteres for, for til sidst at søge en ny forståelse af det undersøgte. (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s.10-12; Gilje, 2017, s.127-174; Olesen & Monrad, 2018, s.18-20)

Konteksten i projektet er relationel velfærd som tilgang i det sociale arbejde, og fænomenet bliver informanternes forståelse af denne kontekst de arbejder i. Processen bliver den rejse informanterne oplever at relationel velfærd som tilgang og metode har været med til at påvirke de forhold de arbejder under. (Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s.10-12)

Litteratursøgning

Jeg har i projektet kontinuerligt forsøgt at forholde mig til, hvorvidt om der var relevant nyere eller ældre forskning, artikler og data der kunne anvendes i forhold til mit projekt, og den empiri jeg har indhentet. Dette for at sikre at projektet indeholder bedst mulig viden og nyeste forskning på området. Idet jeg har undersøgt et endnu relativt nyt projekt der ikke er så udbredt i Danmark på det kommunale børn- og familieområde, har jeg valgt at holde min empiriindsamling op imod elementer af den forskning som Hillary Cottam præsenterer i sin bog (Cottam, 2018). (Danneris & Monrad, 2018, s.61-82)

Yderligere uddybning af min litteratursøgning fremgår af bilag.

Analysestrategi

Jeg har i min analysestrategi af projektet valgt at lade mig inspirere af min valgte videnskabsteoretiske tilgang, herunder Gadamers filosofiske hermeneutik (Gilje, 2017, s.127-152). Jeg har derfor valgt, som tidligere beskrevet, at anvende kvalitativ og semistruktureret interviewguide som har givet mulighed for, at stille åbne spørgsmål til mine informanter, således at jeg kunne få indblik i deres livsverden (Gilje, 2017, s.136-137). For at understøtte denne tilgang har jeg valgt at lade mig inspirere af meningskondensering til bearbejdning af min indsamlede empiri. Jeg vil i følgende afsnit beskrive, hvordan jeg har været inspireret af at anvende meningskondensering til at bearbejde min empiri til anvendelse i min analyse (Kvale & Brinkmann 2009, s.192-194, s.227-230).

Analyseprocedure

På baggrund af min indsamlede empiri har jeg transskriberet mine interviews. Interviewene er transskriberet ordret med få undtagelser af fyldord, som jeg har vurderet ikke var af betydning for sætningsforståelserne. Eksempler på disse er ord som øhm, hmm mv. Alle udsagn og spørgsmål i transskriberingerne er nummeret med tal, og mine informanter er anonymiseret ved Rådgiver 1-2-3-4, Leder er kaldt L, og områdekoordinatorerne er kaldt ved bogstaverne O og K. På den måde har det været nemmere for mig at finde de citater jeg skal anvende senere hen i min analyse.

For at kunne bearbejde min empiri har jeg anvendt meningskondensering som beskrevet i bog af Steiner Kvale & Svend Brinkmann fra 2009. De beskriver fem trin som anvendes i denne metode til at bearbejde sin empiri. Jeg har ud fra dette søgt inspiration til at bearbejde min empiri i de fem trin. Jeg vil i nedenstående afsnit beskrive hvordan jeg har arbejdet med inspiration fra meningskondensering til anvendelse ved bearbejdning af min empiri. (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 199-206, s.227-230)

Trin 1 – 5 – Meningskondensering

I det første trin af meningskondensering skal interviewet læses igennem, for at få en fornemmelse af det helhedsbillede der tegner sig ved det informanterne har fortalt om (Kvale & Brinkmann, 2009, s.227-230). Dette gjorde jeg med hvert interview før jeg gik i gang med at bearbejde materialet. Herefter gik jeg videre til trin 2 i meningskondenseringen som går ud på at man skal finde det Kvale & Brinkmann kalder for "*de naturlige enheder*". Dette trin går ud på at finde de citater i interviewene, som skal deles op i de emner informanterne fortæller om. Jeg valgte at lave et skema, som jeg kunne arbejde med materialet i, både for at skabe et bedre overblik over mit materiale, men også for at kunne finde frem til de citater jeg vil skulle anvende i min analyse. Jeg valgte her at klippe lidt større citater over i trin 2 i mit skema, som jeg i trin 3 tematiserede til at matche flere temaer. På den måde fandt jeg mange citater som kunne anvendes til min analyse. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.227-230) For at udvælge citaterne til analysen anvendte jeg nøgleord, som jeg beskriver nærmere i trin 5.

I trin 3 i meningskondensering skal man omformulere de citater man har udvalgt i trin 2. Dette gøres for at tematisere de citater man har fundet. Dette gjorde jeg ligeledes i skemaet, således at citaterne jeg havde udvalgt, fremgik i en kasse, og ved siden af den kasse fremgik en ny kasse med min omformulering af citatet. På den måde stod de to trin overfor hinanden, som gjorde det nemmere for mig at finde frem til de citater jeg skulle anvende i analysen i projektet. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.227-230)

Herefter gik jeg til trin 4, som går ud på at man skal finde frem til, hvorvidt om de citater man har fundet frem, vil kunne svare på projektet ud fra den problemformulering, der er udarbejdet og hertil hørende problemfeltet. Jeg valgte i dette trin at anvende farvekodninger i en kombination med trin 5, som omhandler at samle de temaer man har fundet frem til, og deraf finde ud af om

de kan svare på ens problemformulering ved at lave deskriptive udsagn. Jeg lavede i stedet for en form for nøgleords tematisering ud fra mine centrale tematiseringer, som jeg havde udarbejdet i trin 3. Dette gjorde jeg ved at skrive følgende nøgleordstemaer:

Kulturændring
Ledelse
Organisation
Kvalitet i sagsbehandling
Ensartet sagsbehandling -> eller mangel på samme
Faglig Frihed – faglig forsvarlighed
Implementering
Egenkompetence
Tværfagligt samarbejde -> fælles sprog – narrativer omkring familierne - bekymringsniveauer
Styring /System
Sagstal
Arbejdsglæde
Magtforhold
Ekspertrolle
Ændring af praksis -> Henvisningskultur
Hjælpe andre mennesker – menneske til menneske
Økonomi
Borgertilfredshed
Udvikling og trivsel ved borgerne

Hertil gav jeg hver af sætninger en farvekode. Egenkompetence fik farvekoden sølvblå og økonomi fik farvekoden lyserød. På den måde kunne jeg i hvert af mine skemaer sætte ens farvekodninger for at finde frem til de citater, der sagde noget om de emner jeg havde udvalgt kunne svare på projektets problemformulering. (Kvale & Brinkmann, 2009, s.227-230) Ovenstående beskrivelse er dermed en forklaring på, hvordan jeg inspireret af meningskondensering har arbejdet med min empiri (Bilag 5).

Jeg har igennem processen valgt at gå struktureret til værks ved at sætte mine citater i nummerorden, farvekodninger og ved at anvende skemaer til at bevare overblik, systematiserer og kategoriserer mit datamateriale. Fordelen ved at gå systematisk til værks med mit datamateriale har derved været at jeg har opnået et godt overblik over mit materiale til anvendelse i min analyse. Ulempen ved at gå så systematisk til værks kan tilgængæld være, at jeg måske har misset nogle helheder i mit datamateriale ved at dele mine citater op i farvekodninger og kategoriseringer. Dog har min vurdering været at ved netop at gå systematisk til værks har dette givet det nødvendige overblik over mit datamateriale, således at jeg har kunnet svare fyldestgørende på min problemformulering.

Eksemplificering af bearbejdning af datamateriale

For at give et konkret eksempel på bearbejdningen af mit datamateriale har jeg valgt at tage udgangspunkt i et interview med rådgiver 4.

Trin 1: Jeg læste interviewet i sin helhed inden jeg gik i gang med at bearbejde materialet.

Trin 2: Jeg fandt de citater jeg fandt anvendelige til projektet:

R4-25 – "Jamen for mig, større kompetence, ligger adgang, at jeg selv kan lave bevilling, hvis jeg tænker her er det godt at bevilge et eller andet, så gør jeg bare det. Jeg kan ikke, jeg har ikke så stor kompetence, så jeg selv kan beslutte nu anbringer jeg x og y barn, det kan jeg ikke gøre. Det er slet ikke på den måde. Men i forhold til efterskole. Egenkompetence, jamen i det hele taget et råderum i det daglige, det kan jeg gøre. Hvis det giver mening, at jeg tager på fisketur med x barn, så gør jeg bare det." (Citat Rådgiver 4)

Trin 3: Jeg omformulerede ovenstående citat for at finde frem til en tematisering, hvilket jeg gjorde på nedenstående måde:

"Rådgiver oplever at større kompetence i vedkomnes arbejde er at have et større råderum, hvor vedkomne selv kan beslutte, hvad der giver mening at arbejde med i sagerne. Rådgiver påpeger at de ikke kan bevilge anbringelse, men at det mere handler om friheden til at finde ud af, hvordan de arbejder med borgeren."

Trin 4+5: Jeg farvekodede og gav tematiseringen et nøgleord ud fra de tematiseringer jeg havde fundet for at finde frem til om de kunne svare på min problemformulering. I ovenstående tilfælde var farvekoden sølvblå, og nøgleordet var Egenkompetence.

Analyseprocedure i en kobling til forforståelse

Ved at anvende en abduktiv tilgang i mit projekt giver det mulighed for at jeg kan anvende mine forforståelser i samspil med mit datamateriale (Gilje, 2017, s.127-174; Olesen & Monrad, 2018, s.18-20; Järvinen & Mik-Meyer, 2017, s.11-12).

Ved at sætte mine forforståelser i spil har jeg på forhånd tænkt over hvilke kategoriseringer der kunne opstå på baggrund af mit datamateriale. Disse kategoriseringer blev dog ændret under min meningskondensering, idet nye kategorier kom frem under databearbejdningen. Herunder blandt andet økonomi. Jeg havde ikke på forhånd haft taget beslutning om, hvilke teorier jeg ville anvende til min analyse af mit datamateriale.

De begreber der opstod i min empiriindsamling som jeg har valgt at anvende i min analyse, og hvordan jeg med min forforståelse forstår disse begreber, vil jeg uddybe i nedenstående tematiseringer.

Egenkompetence – dette begreb blev anvendt flere gange af mine informanter. Idet jeg selv har arbejdet indenfor feltet, har jeg dermed også en forforståelse af dette begreb, og hvordan man anvender egenkompetence i praksis. Egenkompetence bliver i mit projekt forstået som socialrådgivernes mulighed for at bevilge indsatser, eller træffe beslutninger vedrørende borgerne uden at skulle have accept af en ledelsesperson til at udføre bevillingerne eller beslutninger i praksis. Min teoretiske forståelse af begrebet egenkompetence har jeg fra Michael Lipsky, som har anvendt begrebet i sin bog "*street level bureaucrats*" fra 1980.

Økonomi – Økonomi var noget alle mine informanter kom ind på. Økonomi for mine informanter omhandlede emnet omkring besparelse på børn- og familieområdet. Jeg har derfor valgt at afgrænse økonomi til at se på, hvilken betydning besparelser har for området i en børn- og familieforvaltning.

Ændring af praksis – dette emne omhandlede for rådgiverne om den ændring, der var i deres praksis, fra en stærk "henvisningskultur" til "aflivning af henvisningskulturen". Jeg har derfor valgt

at se afgrænset på ændring af praksis i forhold til, hvilken betydning rådgivernes arbejde med indsatser har af betydning for deres praksis.

Menneske til menneske – Alle mine informanter nævnte sætningen ”menneske til menneske” i mine interviews. En rådgiver oplyste om, hvor begrebet kom fra, og at vedkomne anså det for at være et værdigrundlag at ”have den anden på sinde”. Det interessante i mine interviews ved denne frase finder jeg i, at informanterne anvender den til at beskrive den måde de arbejder relationelt på, og dermed ser det at arbejde ”menneske til menneske” som en del af den nye relationelle tilgang til borgerne i deres praksis. Jeg tager i projektet ikke udgangspunkt i fraseringsens teoretiske oprindelse, men i det værdisyn rådgiverne oplever at tillægge denne tilgang til borgerne.

Ensartet sagsbehandling- eller mangel på samme – Rådgiverne gav på hver deres måde udtryk for at relationel velfærd som koncept er løst baseret, fluffy og at det dermed har sværere ved at sikre ensartet sagsbehandling til borgerne. Jeg vil derfor anvende deres udsagn i min analyse ud fra en forståelse om, at konceptet relationel velfærd har svært ved at sikre ensartet sagsbehandling.

I min udvælgelse af teori, tog jeg udgangspunkt i mine ovenstående udvalgte temaer. Disse temaer udvalgte jeg til dels ud fra, hvilke udsagn jeg identificerede, i højere eller mindre grad gik igen ved alle mine informanter. Derefter så jeg på, hvilke teorier jeg mente på bedst mulig måde kunne hjælpe med at analysere på, hvilken betydning disse emner kunne have for praksis, og dermed bedst kunne hjælpe med at svare på projektets problemformulering. Ud fra disse kriterier valgte jeg at anvende teorier der kunne hjælpe med at fremanalysere de problemstillinger der opstod under bearbejdningen af empirien.

Analyseafsnit 1

Hvad betyder det for socialrådgiverne at arbejde med relationel velfærd?

Mit første analyseafsnit er inspireret ud fra min nysgerrighed på hvad det er relationel velfærd kan og er der noget den ikke kan, og i så fald hvad? Derfor tager mit første arbejdsspørgsmål udgangspunkt i ”*Hvordan oplever socialrådgiverne at arbejde med relationel velfærd?*”

Min analyse vil tage udgangspunkt i de beskrivelser socialrådgiverne gav under mine interviews omkring, hvordan de oplevede at arbejde med relationel velfærd. Jeg vil derefter anvende socialrådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd til at se på hvilke fordele og ulemper der kunne spores for denne arbejdsenhed, ved at arbejde med relationel velfærd som tilgang og metode i det sociale arbejde med udsatte borgere i en familieafdeling ud fra mit andet arbejdsspørgsmål- *"Hvilke dilemmaer og fordele kan der spores ved at anvende relationel velfærd som tilgang for sagsbehandlingsarbejdet i praksis?"*

Jeg har først valgt at fokusere på de fund jeg gjorde i min empiri og som jeg vil anvende i mit projekt. Dette har jeg valgt, idet jeg mener at det giver et godt overblik over de empiriske fund jeg har gjort i min databearbejdelse. Jeg vil derefter koble mine empiriske fund sammen med en teoretisk forståelse i en analysesammensmeltning. I min analyse vil jeg primært anvende teori fra Michael Lipsky & Donald A. Schön, sekundært fra lærebog fra Anders Bøggild Christensen vedrørende *"street level bureaucrazy"*, og kort berøre Evelyn Z. Brodtkin forståelse af *"street level bureaucrazy"*, teori vedrørende medborgerskab af T.H. Marshall og bog vedrørende forskning af praksis af Merete Monrad & Sophie Danneris.

Idet socialrådgiverne kaldte sig selv for rådgivere, vil jeg gennemgående i analysen omtale dem for rådgivere.

Rådgivernes oplevelsen af at arbejde med relationel velfærd – fordelene

"Det er menneske til menneske. Og øh, det siger jeg fordi, værdigrundlaget det er meget det her med, og møde, altså have den anden på sinde. Der er en der hedder Løgstrup, der har skrevet en hel del om det der med at have den anden på sinde oprigtigt. Og de bruger ordet at mødes menneske til menneske. Det er sådan ligesom overliggeren kan man sige på det, og selvfølgelig relationel familierådgivning, det giver lidt sig selv tænker jeg. Det er noget med at lave relationer, og skabe tryghed, tillid, være nogle gange lidt foran borgeren og nogle gange på siden af borgeren og nogle gange lidt efter borgeren. Men det store spring for mig i metoden er egentlig, at jeg går i langt højere grad med borgeren end med, hvad kan vi sige, noget jeg har besluttet der er godt for borgeren." (Citat Rådgiver 4)

Ovenstående citat fortæller hvordan en af rådgiverne oplevede at arbejde med relationel velfærd i deres projekt "relationel familierådgivning". Rådgiveren peger på at tilgangen og metoden relationel velfærd i højere grad handler om, at man møder borgeren som et menneske, hvor man forsøger at hjælpe med at finde ud af, hvad borgeren selv mener, syntes eller gerne vil have af hjælp. Dette vil for denne rådgiver betyde, at man i højere grad skaber tillid og tryghed for borgeren ved at arbejde mere relationelt med et fokus på hvad borgeren vil frem for et udgangspunkt, hvor det er socialrådgiveren der tager stilling til, hvad en familie har brug for af støtte og hjælp. Det spændende ved netop dette citat finder jeg i terminologien "menneske til menneske". Det interessante jeg fandt ved dette var, at alle rådgiverne i en eller anden grad oplevede at de mødte borgeren mere som et menneske frem for en myndighedsperson. Ikke at de som sådan tog afstand fra deres myndighedsrolle, eller at de ikke i de sager hvor der var behov for netop en myndighedsopgave anvendte dette, men mere at deres udgangspunkt var at være menneske i mødet med borgeren, frem for at tænke sig selv som socialrådgiveren der møder en borger. Hvilket jeg fandt i nedenstående citat fra to af rådgiverne.

"Det er klart altså. Relationel velfærd handler uendelig meget om hvordan du egentlig bruger dig selv som person i forhold til de familier du har med at gøre ikk. Du bringer din egen person i spil. Du øh, ja altså, forsøger virkelig det der med at undgå og indtage sådan en fjern og distanceret bureaukratisk rolle men at, som sådan en myndighedsperson i en sådan klassisk Weber agtig forstand ikk, men at du er mere tilgængelig, du er oprigtig nysgerrig på, hvad det er for en familie du har med at gøre. Hvad det er for nogle mål, hvad det er for nogle ønsker og drømme de har ikk. Og din opgave består så i at hjælpe dem med og øh, og realisere det indenfor nogle, indenfor nogle rammer selvfølgelig, indenfor nogle systemagtige rammer altså fordi du er samtidig myndighedsperson ikk. Det kan man jo ikke se bort fra." (Citat Rådgiver 3)

"Jeg tænker det er en rarere måde at være, når nu man skal være i et system, så er det en rarere måde at møde mennesker på. At møde mennesker der går på arbejde. Gennemsigtige og ærlige, som gerne vil hjælpe men også ærlige omkring at det er familien selv der skal skabe forandringen." (Citat Rådgiver 1)

I ovenstående citat fortæller rådgiver 3 om, hvordan vedkomne bruger sig selv i mødet med borgerne, hvilket betyder at vedkomne får en mindre bureaukratisk rolle overfor borgeren. Det interessante finder jeg i den åbenbaring rådgiveren her fortæller om, hvordan de arbejder mere ud fra borgerens ønsker og at de er oprigtige nysgerrige på de borgere de arbejder med. Rådgiver 3 peger samtidigt på, at selvom de i højere grad fokuserer på borgernes ønsker, så skal det fortsat foregå indenfor nogle rammer som systemet opstiller.

Rådgiver 1 satte også fokus på de ændringer, der var sket i de administrative sagsgange, og fortæller at vedkomne oplever det som en bedre måde at møde borgerne på. Det interessante jeg finder i dette citat er, at rådgiver 1 her viser, at de lægger et ansvar over til borgeren selv, som den der skal skabe de nødvendige forandringer i de problemstillinger der er. Rådgiver 1 påpeger samtidigt at ved at arbejde med denne metode har de mindre administrativt sagsarbejde, hvilket fremgår af nedenstående citat:

”Altså der er jo meget mindre administrativt, der er meget mere borgerkontakt øhh, der er ingen begrænsning på hvad jeg må kaste mig ud i af opgaver. Hvis jeg selv syntes at jeg kunne tænke mig at prøve at køre et forløb med en eller anden så gør jeg det. Og det har der jo nok også, øh, været før- lov til det, men det er som om at her er det jo øh, hvad kan man sige, det er jo mere sådan, jamen det er jo det, vi prøver alt af. Vi må prøve alt af lige nu. Det er jo ligesom det præmissen var ikke. Vi må også godt bevilge noget, hvis vi syntes det giver mening.” (Citat Rådgiver 1)

Citatet her forklarer, hvordan en af rådgiverne oplevede at mindre administrativt arbejde gav mulighed for at skabe bedre borgerkontakt. Derudover oplevede denne rådgiver at der var flere muligheder for at træffe beslutninger sammen med familierne i forhold til, hvad rådgiver sammen med familierne fandt relevant. På den måde oplevede rådgiveren, at der var flere muligheder for at bevilge noget, eller større frihed til selv at arbejde med familierne på den måde, vedkomne fandt relevant. Dette var der flere eksempler på. Rådgiver 4 hjalp en mor med at klippe hæk, hvilket rådgiver 4 vurderede gav mening i den pågældende familie, situation og sammenhæng. Samme rådgiver lavede forløb i nogle klasser på en skole i et samarbejde med skolen, hvilket gav mening i denne kontekst, for at skabe tillid på et bredere grundlag i arbejdet med familierne og skolerne. De andre tre rådgivere pegede enstemmigt på, at de oplevede større frihed til at arbejde

med familierne på den måde de fandt relevant, og ud fra de kompetencer de hver især besad. Dette oplevede de, gav dem større frihed til at arbejde med råd og vejledningsforløb med familierne, hvor de selv kunne beslutte, hvad der gav mening at arbejde med. En af rådgiverne udtrykte dette på følgende måde:

"... Man kan sige i og med der er frigivet noget mere tid og overskud, så betyder det også, at man kan på en eller anden strække sig længere i forhold til hvad man kan hjælpe med. Altså tidligere hvor man havde så mange sager, så bliver det også mere brandslukning, så travlt at de akutte sociale problemstillinger der dukker op ikk, øhm. Altså hvor der kan være tale om ganske alvorlig bekymring, så har du ikke overskud til at have fokus på, at det også er vigtigt at det her barn kommer til en eller anden frivillig aktivitet af en eller anden art. Det er et søskendekursus eller. Altså hvis du forstår hvad jeg mener. Baren for hvad man hjælper med, er ligesom løftet lidt, øhh vil jeg sige. Altså du kan arbejde mere helhedsorienteret på en eller anden måde." (Citat Rådgiver 3)

Rådgiver peger på at førhen, hvor vedkomne havde flere sager, blev det ofte mere de akutte problemstillinger der blev taget hånd om, hvilket ofte kun gav tid til at arbejde med det rådgiveren kaldte brandslukning. Derfor peger rådgiveren her på, at den frihed der ligger i projektet, hvor der arbejdes med relationel velfærd er, at der er frigivet tid som igen genererer et større overskud ved vedkomne, til at arbejde mere helhedsorienteret med borgernes problemstillinger. Dette betyder at de kan arbejde mere i dybden og finde ud af, hvilke indsatser der giver mening i få iværksat, også udenfor forvaltningsregi i de frivillige tilbud. Alle rådgiverne nævnte netop den frivillige sektor, som et vigtigt parameter i arbejdet med relationel velfærd. Det frivillige var dermed noget, der blev arbejdet meget mere med. Det interessante jeg fandt ved at anvende det frivillige mere, var den egenkompetence rådgiverne blev ved med at beskrive, som en form for frigørelse. Adspurgte svarede alle rådgiverne, at de også havde stor frihed til at bevilge ting før, men de oplevede alligevel en eller anden form for skifte i deres praksis. En beskrev det som noget der var blevet mere legitimt. En anden oplevede at de bedre kunne henvise til andre tilbud uden for egen interne tilbud, hvis der blev vurderet behov for dette.

Nedenstående citater beskriver hvordan de 4 rådgiverne oplevede en større frihed til at arbejde med familierne på en anden måde:

"...Vi har den egenkompetence til at beslutte, det er det her vi tilbyder borgeren. Også til at beslutte, jeg er selv, jeg er myndighed ja, men jeg er også behandler." "Egenkompetence, jamen i det hele taget et råderum i det daglige, det kan jeg gøre. Hvis det giver mening, at jeg tager på fisketur med x barn, så gør jeg bare det." (Citat Rådgiver 4)

"...hvorimod man nu har mere blik for jamen hvad er det nu måske for nogle individuelle løsninger der kunne passe til det pågældende barn eller forældrene. Det behøver ikke nødvendigvis at være noget i familiecenterets regi. Det kan være alt muligt andet som måske kan give dem bedre mening. Øhm ja. Så ja så også det der med at du bruger dig selv som fagperson på en anden måde ikk. det er også en stor fordel syntes jeg." (Citat rådgiver 3)

"...og en egenkompetence fordi man har tillid til at det skal vi nok kunne vurdere." (Citat Rådgiver 2)

"...Men det er mere sådan jamen så kan det været at vi har villet bevilge psykologhjælp til en mor, og det vil vi jo normalt ikke gøre her vel. Øhm. Men det er jo fordi vi troede at det var det der ville kunne hjælpe ikk. Så det var ligesom ikk, at de der kasser er forsvundet." (Citat Rådgiver 1)

Ovenstående 4 citater understreger en pointe i, at alle rådgiverne oplevede at kunne anvende sin faglighed på en anden måde. Alle rådgiverne oplyste derudover at de havde fået et reduceret sagstal på ca. 25 sager, som frigav mere tid til at være tættere på borgerne. På den måde var der mindre brandslukning i sagerne, og de oplevede det positivt ikke bare at skulle henvise og være den der havde alle løsninger for familierne, men at kunne fordybe sig i, hvad der rørte sig i familierne, og dermed opnå en bedre fornemmelse af, hvad der kunne hjælpe familierne. Rådgiverne pegede i denne sammenhæng på, at de ikke skulle have alle svarene eller være eksperterne i familiernes liv, men at de skulle hjælpe familierne til selv at løse de problemstillinger der var. På den måde oplevede de, at have en mere rådgivende og vejledende funktion i

familierne, end at skulle have en ekspert funktion, der skulle på pege på en løsning. Rådgiverne pegede ligeledes alle sammen på, at de havde aflivet ”henvisningskulturen” i deres arbejde, hvilket de fleste oplevede var en befrielse.

Samlet set pegede alle både rådgivere, områdekoordinatore og lederen på, at der var generelt større borgertilfredshed, rådgiverne var gladere for den måde at arbejde på, og det gav mere mening for dem at arbejde med borgerne på den nye måde i projekt ”relationel familierådgivning”.

Det jeg i projektet har valgt at lægge vægt på, ved rådgivernes fortælling om de fordele der var ved at arbejde med relationel velfærd, kan summeres op til følgende:

- Mere kontakt med borgerne, hvor de mødes mere ”menneske til menneske”
- Større egenkompetence til at træffe beslutninger og foretage bevillinger i sagerne
- Frivilligsektoren anvendes i højere grad til at løse problemstillinger for familierne
- Rådgiverne oplevede at deres faglighed blev sat mere i spil
- Et reduceret sagstal gav mere tid og overskud til at arbejde i dybden med sagerne, og dette gav mindre oplevelse af at arbejde med mindre brandslukning i sagerne og større arbejdsglæde.

Jeg har ud fra ovenstående fordele, og ud fra projektets størrelse, udvalgt at anvende egenkompetence og ”menneske til menneske” i min analyse.

Rådgivernes oplevelsen af at arbejde med relationel velfærd – ulemperne

”Mit dilemma, og det tror jeg er ongoing, men heldigvis, men heldigvis har jeg jo så mulighed for at dele det, men det er egentlig, er jeg dygtig nok. Kan jeg det her, eller kan jeg det ikke. Fordi jeg syntes, jeg i højere grad end tidligere, altså jeg kommer meget tæt på familierne, og kommer i egentlig, kommer ind, det er ikke bare en bevilling, som jeg startede med at sige, så kan jeg sende noget ud i verden. Så kan de blive repareret der, nej jeg bliver der, og så må vi finde ud af sammen, og hvad kan du selv gøre agtig. Og det er klart at der er, der har jeg nogle gange været nede og tænke hold da kæft mand, tror du ikke lige nu, at du skal skifte gear. Og nogle gange, at skifte

gear, det er at sige, det kan jeg ikke selv, det er der nogle andre eksperter kan man godt kalde det, specialister inden for noget et eller andet.” (Citat Rådgiver 4)

Citatet her giver et billede af de ulemper, der kan opstå, når man skal arbejde ud fra en metode som relationel velfærd, hvor rådgiver skal bruge sig selv mere ude i familierne. En anden side af det bliver også spørgsmålet om, hvornår stopper man som rådgiver med selv at være indsatsen i en familie, og hvornår vurderer man at andre eksperter skal ind over en familie i forhold til de problemstillinger der er. Rådgiver 4 peger på, at de anvender kollega sparring, og supervision til at søge en form for sikring i, at det er godt nok det de gør. En anden rådgiver forklarede dette dilemma på en anden måde:

”Men jeg syntes også meget det, altså dilemmaet, det rigtige svære ved det her projekt relationel familierådgivning, det er også det der med at man, at man skal være meget meget bevidst om øhm, hvad det er man gør. Også i forhold til hvis du selv skal løfte nogle opgaver i forhold til den pågældende familie så, så skal det selvfølgelig være på et fagligt ordentligt grundlag ikk. Og i en del tilfælde vil der jo være sådan et, der kan være behov for en specialiseret behandlingsmæssig indsats i stedet for, og så skal man holde sig væk. Man skal iværksætte det der giver mening selvfølgelig. Og ikke, man skal ikke risikere, altså at bruge en masse tid på selv og forsøge at lave nogle løsninger, og samarbejde med familien, hvis det er man mener ikke at man har det faglige grundlag for at gøre det. Øh, det er ekstrem vigtigt, altså. Det er klart.” (Citat Rådgiver 3)

Rådgiveren 3 rejser i ovenstående citat, spørgsmålet vedrørende, hvornår ved man, at man skal henvise en familie til en specialiseret indsats, og hvornår ved man om det er nok, når man som rådgiver selv bliver en form for indsats i familien. Dilemmaet for rådgiveren vil jeg mene bliver at vide, hvornår man skal foretage skønnet om at henvise videre til en mere specialiseret indsats ud fra de nye rammer, de arbejder under i projekt ”relationel familierådgivning”. Dilemmaet omhandler et økonomisk fokus på, at rådgiverne også bliver målt på økonomisk i forhold antal af henvisninger de foretager. Lige præcist dette dilemma vender jeg tilbage til i analyseafsnit 2. Nedenstående citat rejser et nyt dilemma fra samme rådgiver:

"Altså jeg syntes også selve konceptet med relationel velfærd er jo meget meget løst på en eller anden måde." "... Vi arbejder jo meget meget forskelligt, os der er i det her projekt. Virkelig, vi bruger på forskellig, vi bruger os selv på forskellige måder ikk. Og der tror jeg også meget det handler om, altså det det kan være en autentisk måde for nogen at arbejde på, er det absolut ikke for nogen andre. Man bruger sig selv meget personligt. Øhm, der er en af mine kolleger x, som hjælper familier med nogle ting, som jeg ikke kunne finde på at gøre og omvendt ikk, altså. Der er rigtig meget der er op til dig selv egentlig syntes jeg også." (Citat Rådgiver 3)

Med citatet forklarer rådgiveren, at når man arbejder med relationel velfærd, som stræber efter at møde den enkelte familie i deres unikke situation, rejser der et dilemma i, at konceptet for hvordan man som rådgiver hjælper en familie med deres problemstillinger, bliver meget løst. I det der ikke findes en retning eller løsning kan det rejse et dilemma vedrørende borgerens rettigheder til f.eks. ligebehandling. Hvordan der arbejdes med problemstillinger, bliver meget op til den enkelte rådgiver. På den måde bliver det, familierne møder i de enkelte sager, og måden hvorpå rådgiverne arbejder med familierne på, også forskelligt alt afhængig af, hvilken rådgiver de får tildelt. Derfor oplever rådgiverne at meget af indsatsen i familien også bliver meget op til den enkelte rådgiver at bestemme, og på den måde bliver indsatserne mere løse. Hvilket igen understøttes af nedenstående citater fra rådgiverne:

"... Men øh der er også ganske mange svære ting ved det, og rigtig mange faglige overvejelser i det, der gør sig gældende. Også fordi der ikke er nogen. Der er ikke nogen klare retningslinjer for, hvordan du skal udføre din praksis som sådan..." (Citat Rådgiver 3)

"Man kan sige at det der jo er svært ved det her, det er at det er op til den enkelte at fortolke det ikk. Og det gør også at det ser forskelligt ud. Nogen syntes de gør det i forvejen rigtig meget, og så kan man godt, måske så kan nogle af os andre sidde og tænke ej det syntes jeg måske ikke. Altså på den måde er det jo, fordi det er så fluffy." (Citat Rådgiver 1)

"Ja og det er jo altid et skøn og en vurdering..." "... jamen den vurderingen af, hvornår er det vi gør, og hvornår er det vi ikke gør. Der er jeg nok blevet mere, ej det ord kan jeg ikke sige- fluffy.

Jamen sådan lidt mere skulle vi sådan lige prøve noget andet først, for er det her for systemets skyld eller er det for familien.”... Det kan jo ikke sikre at alle får ens behandling eller altså. Fordi det handler om hvordan du er i verden på. Hvordan er jeg i verden som mig og med det som jeg har med i min bagage. Øhm. Og det vil jo være forskelligt fra rådgiver til rådgiver.” (Citat Rådgiver 2)

De ovenstående citater fortæller hvordan rådgiverne ser, at når man arbejder med relationel velfærd, kan man ikke sikre ensartet sagsbehandling til familierne. Dette sker idet grundlaget i relationel velfærd er, at man som rådgiver bruger sig selv som indsatsen i familierne, hvilket både afhænger af viden, erfaring, og fortolkning af hvad der er brug for mv. På den måde vil indsatserne som rådgiverne udøver varierer meget idet de er forskellige, og det som familierne peger på af løsninger, vil være ud fra det deres unikke situation og forståelse af problemerne. Derfor ser rådgiverne i ovenstående citater, at der ikke er ens retningslinjer for praksis, hvilket igen gør at relationel velfærd som koncept er løst baseret på den enkelte rådgivers formåen, og familiernes ønsker om hjælp og støtte.

Det jeg i projektet har valgt at lægge vægt på ved rådgivernes fortælling af de ulemper der var ved at arbejde med relationel velfærd kan summeres op til følgende:

- relationel velfærd er et løst koncept
- Der er ikke ensartede retningslinjer som sikrer en ensartet sagsbehandling for familierne
- Det er meget op til den enkelte rådgiver sammen med familierne at vurdere, hvad der er behov for af indsats i familierne
- Den enkelte rådgiver skal i højere grad anvende sig selv som en form for indsats i familierne, og deraf træffe beslutning om, hvornår det ikke er tilstrækkeligt.

Grundlæggende forståelse af relationel velfærds syn på egenkompetence og faglig frihed

Jeg har valgt at anvende Hillary Cottams bog radikal hjælp som en underliggende forståelse af den tilgang og metode, rådgiverne i min empiri skulle arbejde med. Dette for at understøtte en forståelse af den empiri jeg har indhentet, og for bedre at kunne forstå den tilgang og metode rådgiverne jeg har interviewet, snakker ud fra. (Cottam, 2018)

Jeg har valgt at trække to specifikke ting ud fra Hillary Cottams bog til at understøtte forståelsen af rådgivernes forståelse af egenkompetence. I bogen beskriver Hillary Cottam, at man som borger og rådgiver skal tage del i at være forandringsagent, for at kunne løse de problemer der er, og for at kunne skabe de nødvendige forandringer (Cottam, 2018, s.46). Derudover peger Cottam på at socialarbejderen skal være en "reflektorer" sammen med de familier de arbejder sammen med, for at kunne understøtte de mennesker de arbejder med, til selv at få øje på og arbejde med, at skabe de nødvendige forandringer i forhold til problemstillingerne der skal løses (Cottam, 2018, s.114-119).

En analyse af socialrådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd.

I min analyseafsnit 1, har jeg først valgt at anvende Lipsky og Brodtkin, til at analysere på rådgivernes autonomi, og deraf egenkompetence, som de oplevede både var et gode, og et dilemma i deres praksis. Jeg vil derefter koble Lipskys teori sammen med New Public Governance, medborgerskab og samskabelse for at få indblik i, hvordan man i arbejdet med relationel velfærd forholder sig til rådgiver og borgernes autonomi. Til sidst vil jeg koble autonomi sammen med Lipskys begreb om krydspres sammen med teoretikeren Donald A. Schön omkring den reflekterende praktiker, for at få indblik i, hvordan rådgiverne takler denne autonomi og de deraf opståede dilemmaer.

Idet de interviewede socialrådgivere benævnedes sig selv som rådgivere, vil jeg anvende rådgivere som betegnelse når jeg henviser til mine informanter i analysen.

Autonomi og faglig frihed i relationel velfærd – fordele og ulemper

I et teoretisk blik på forståelsen af det rådgiverne både oplevede som et gode ved at arbejde med relationel velfærd, men også der hvor der kunne opstå dilemmaer for dem, mener jeg blandt andet fandtes i det jeg vil kalde det faglige skøn. Det faglige skøn hører sammen med den egenkompetence, som rådgiverne kunne anvende til at bevilge eller henvise til de indsatser de fandt relevante for borgerne. Rådgiverne nævnte egenkompetence og frihed til at bevilge, og beslutte hvad der skulle ske i deres arbejde, og deraf praksis med familierne, som en praksisform de var glade for at arbejde med. Som modpol til dette påpegede rådgiverne på den ene eller den anden måde, at her opstod der også et dilemma, idet der ikke fandtes ens retningslinjer for deres praksis, og at de kunne udøve deres skøn på forskellig vis. Muligheder for hvad rådgiverne kunne

var meget åbne, hvilket krævede at de havde det jeg vil kalde en stærk bevidsthed omkring, hvornår deres faglighed kunne bruges som indsats til en familie, og hvornår andre eksperter skulle ind over de problemstillinger der var til stede i en familie.

For at se nærmere på denne kontrast har jeg valgt at anvende det faglige skøn og deraf autonomi som Michael Lipsky har beskrevet vedrørende rådgivernes praksis. Dette har jeg valgt for at finde frem til en forståelse af, hvad autonomi og frihed til at foretage det faglige skøn kan have af betydning for den praksis rådgiverne i min empiri oplevede. (Lipsky, 1980, s. 81-86)

Lipsky peger på flere ting i sin bog "*street level bureaucrazy*" fra 1980, hvor jeg har valgt at plukke det ud, jeg har fundet relevant i forhold til min analyse. Lipsky beskriver hvordan socialpolitik omsættes i praksis, og hvilken betydning det har for praksis og deraf rådgivernes arbejdsbetingelser. Herunder hvordan disse organisatoriske styrede rammer påvirker rådgivernes mulighed for at kunne arbejde med mennesker ud fra et etisk perspektiv og ud fra formålsbestemmelserne for det sociale arbejdes praksis. (Lipsky, 1980, s.71-80, 81-86)

Lipskys kritik af, at når det faglige skøn ligger ved rådgiverne, er at det kan blive meget tilfældigt hvilken hjælp borgerne får. Årsagen til dette finder Lipsky i flere parametre, herunder at skønnet vil afhænge af både hvilken relation der opstår mellem rådgiver og borger, rådgivers egne kompetencer, og erfaringer med at arbejde med præcist det der er behov for hjælp til, og rammernes indflydelse på hvad rådgiverne kan. (Lipsky, 1980, s.44-86)

Forskeren, Evelyn Brodtkin, har interesseret sig for "*street level bureaucracy*". Hun fokuserer på rådgiverens faglige skøn ved at belyse, at det hverken er godt eller dårligt, men at det kan være et "*wild card*", hvor at det faglige skøn bliver en form for tilfældighed af, hvem der får tildelt hvilke ressourcer (Brodtkin,2015, s.25-42). Både Brodtkin og Lipsky beskriver dermed hvordan implementeringen af den politiske dagsorden også har indflydelse på udformningen af rammerne, hvori socialarbejderen skal udføre sit skøn i. (Lipsky, 1980, s. 71-80; Brodtkin, 2015, s.25-42)

Ovenstående teoretiske forståelse fandt jeg anvendt ved rådgiverne på følgende måde. Når der ikke er ens retningslinjer for, hvordan hjælpen skal udføres, eller hvilken hjælp der skal tilbydes, skaber det på den ene side frihed til at hjælpe med den unikke situation som en borger står i, og at tage de individuelle hensyn der giver mening i den pågældende sag. Denne frihed oplever rådgiverne er et gode, som de på den ene side trives i at arbejde ud fra. Samtidig bliver ulempen set ud fra Lipsky og Brodtkins teori, at borgerne ikke kan sikres ens hjælp, eller at det de kan

forvente af hjælp fra det offentlige, kan blive mere utydeligt. Dette også set ud fra, at det i højere grad vil afhænge af, hvilke erfaringer og deraf muligheder den enkelte rådgiver har af forudsætninger for at hjælpe med en konkret problemstilling. Her kan nævnes eksemplet med rådgiver 4, der hjælper med et særligt forløb i skoleregi, hvilket nogle af de andre rådgivere måske ikke vil syntes passede til deres kompetencer. Rådgiver 3 nævner at vedkomne ikke nødvendigvis vil gøre det, som vedkomne oplever én af sine andre kollegaer gør i nogle af familierne. På den måde kan det blive både mere tilfældigt og dermed ulige hvilken hjælp borgeren modtager, og som kan gøre det svært for borgeren at få øje på, hvad de kan forvente af forvaltningsmæssig støtte. Lige præcist dette dilemma pegede rådgiverne selv på, idet de oplevede at konceptet relationel velfærd var mere løst baseret på deres og borgernes egne vurderinger. Fordelen kan omvendt være at borgeren får den mere unikke hjælp, der er tilpasset dennes behov. Dette vil kræve at rådgiverne formår kontinuerligt at skabe rum til vedvarende sparring for at få afstemt det faglige skøn de udøver, og at sagerne uddelegeres til de enkelte rådgivere ud fra de kompetencer der måtte efterspørges. Rådgiverne gav udtryk for at de fik sparring både i form af supervision, kollega sparring og sagssparring på problemstillinger, som de ikke selv kendte så meget til. Dette pegede rådgiverne på var en del af projektet, at de netop kunne få den tætte opbakning til at følge sagerne så tæt som de gjorde. Dette fandt rådgiverne var en af de ting, som gav dem en form for tryghed i netop det meget åbne faglige skøn og det faktum at de selv var en større del af indsatsen i sagerne de sad med. På den måde oplevede rådgiverne deres autonomi som både et gode i deres praksis, men også noget der krævede en stærk bevidsthed, for at sikre der ikke opstod dilemmaer i forskelligartet sagspraksis for borgernes sagsbehandling og deraf retssikkerhed.

Lige præcist dette dilemma, vedrørende relationel velfærd kan blive oplevet som et "løst koncept" af rådgiverne, kan også findes i forståelsen af paradigmet som den offentlige sektor i dagens Danmark er præget af. New Public Governance som styringsparadigme har blandt mange ting fokus på samskabelse, som vil sige at styrke borgerens autonomi i et tværgående samarbejde, som en løsning på nogle af de udfordringer der ses i den offentlige sektor. Hermed opstår der et dilemma i New Public Governance med sit fokus på samskabelse med borgerne, fordi det kan blive uklart for borgeren, hvad de har ret til, og at rådgiverne i høj grad bliver overladt til den enkelte at træffe beslutningerne. (Torfing & Triantafillou, 2017, s. 121-146) Pointen ser jeg i, at

gennemsigtighed og borgerens rettigheder kan blive mere utydelige når man arbejder med relationel velfærd i det sociale arbejdes praksis.

Udfordringerne og fordelene med rådgivernes autonomi i forhold til at sikre medborgerskab, samskabelse, og rettigheder vil jeg derfor se nærmere på i nedenstående afsnit.

Autonomi, medborgerskab og samskabelse – et gode eller dilemma?

Lipsky rettede i 1980 kritik af, at det system rådgivere skulle udføre deres praksis i, var med til at præge de holdninger medarbejderne havde. Dette kunne gøre at rammerne fik indflydelse på, hvad de ansatte kunne udøve i praksis, blev begrænset, hvorfor de ikke altid kunne opnå mulighed for at gøre, hvad de ellers gerne ville. (Lipsky, 1980, s.71-72)

Set ud fra denne ovenstående kritik fra Lipsky så jeg i min empiri, at netop denne autonomi til at kunne tilpasse indsatserne til den enkelte borgers behov, og agere ud fra dette gav mere mening for medarbejderne, som oplevede at dette var en for dem mere behagelig måde at arbejde på. En rådgiver udtrykte, at denne bølge passede bedre til vedkomne. Forskellen ligger i perspektivet omkring det, at den nye metode relationel velfærd med sit fokus på at rådgiver og borger skal være *"forandringsagenter"*, der søger at løse problemet i en form for samskabelsesproces (Cottam, 2018). Dette vil jeg mene ligger meget op af medborgerskabstankegang, der forsøger at inddrage borgeren ind en forståelsesramme, der skal sikre borgerens rettigheder i samfundet (Marshall, 1950, s.148-149). Jeg mener på denne måde godt at man kan koble Marshalls ide om medborgerskabet som sikring af rettigheder til borgere i et samfund sammen med Lipskys kritiske blik på rådgivernes autonomi i deres praksis. Jeg ser det på den måde, at relationel velfærd søger at styrke borgernes medborgerskab ved at give dem større indflydelse på egen sagsbehandling. Relationel velfærd søger også at styrke både rådgivernes og borgernes autonomi, men i en form for fornyet samskabelsesproces mellem parterne. Der skal være plads til at sikre rådgivernes autonomi, idet de i højere grad skal sikre borgerens autonomi, som på den måde gerne skulle medføre et øget medborgerskabfokus. Et andet dilemma i dette mener jeg kan opstå, når en borger ikke ønsker denne samskabelsesproces, og dermed modsætter sig et samarbejde. For hvordan takler man som rådgiver dette, når det er borgeren der skal italesætte ønsker og behov, og være medstyrende for egen udvikling. Rådgiverne nævnte, at i de sager, hvor der var stor bekymringsgrad, anvendte de deres myndighed og iværksatte undersøgelser, men at i de sager,

hvor dette ikke var nødvendigt, enten accepterede de og respekterede borgerens ønske om at kunne klare problemerne selv, eller søgte en form for motivationsarbejde med borgeren. Dette dilemma undersøgte jeg ikke nærmere i min empiri, hvorfor jeg ikke kan komme det nærmere. Jeg kan kun identificere, at der kan opstå dilemmaer vedrørende et aspekt om, at samskabelse kræver at alle parter er villige til at indgå i et samarbejde derom.

I min empiri fandt jeg dermed, at rådgiverne oplevede at de med relationel velfærd kunne få lov til at komme nærmere på formålsbeskrivelsen for det sociale arbejde, herunder blandt andet at styrke og empowergøre borgerne (IFSW, Dansk Socialrådgiverforening, u.å.). På den måde finder jeg ud fra Lipskys teori, at rådgiverne i høj grad er præget af den tilgang og metode som relationel velfærd er, som de skal udøve deres praksis i, og at deres holdning til relationel velfærd overordnet er positive.

I artikel vedrørende relationel velfærd som en værdibaseret tilgang til social trivsel fra 2016, sættes der fokus på, at traditionel velfærd handler om en mangelbaseret tilgang der umyndiggøre borgeren, hvor relationel velfærd er en værdibaseret tilgang (Boguslaw & Gittel, 2016). Forskellen her handler om, hvordan man ser på borgeren, og deraf hvordan man fra velfærdsstatens side vælger at tilgå de udfordringer borgeren står overfor, og hvordan der arbejdes med dette. De sætter spot på, at relationel velfærd skal styrke borgeren ved at sikre adgang til de ressourcer, borgeren har brug for, for at kunne skabe de forandringer der er behov for i en samskabelsesproces. Samskabelsesprocessen handler derfor om at få gjort borgeren til en aktiv medspiller, der engagerer sig i at skabe ændringer for at opnå det ønskede resultat. (Boguslaw & Gittel, 2016)

Ud fra ovenstående modpoler, fremkommer umyndiggørelse overfor samskabelse. Ulempen ser jeg kan opstå i den styrkelse af autonomi for rådgiverne der skal sætte fokus på medborgerskab og samskabelse, idet den afleder et dilemma, som kan opstå i kølvandet på dette. Herunder som beskrevet i bog vedrørende forskning af praksis af Merete Monrad og Sophie Danneris fra 2021. Gennemsigtighed og ligebehandling af borgerne i praksis bliver udfordret, når rammerne bliver på et løst grundlag, hvor det er op til den enkelte rådgiver i samarbejde med borgeren, at skulle finde de individuelle og unikke løsninger. (Monrad & Danneris, 2021, s.68-70) Dette fandt jeg i min empiri, hvor flere af rådgiverne gav udtryk for, at konceptet relationel velfærd var løst og fluffy, og

at der ikke på den måde ikke fandtes ens retningslinjer for hvad man gør, ud over de kendte lovgivningsmæssige rammer, som de selvfølgelig skulle holde sig indenfor.

Lige præcis denne pointe er også beskrevet i bog af Anders Bøggild Christensen fra 2021, hvor han peger på at det faglige skøn kan deles op i flere kategorier. For at understrege før nævnte pointe med at det faglige skøn også foretages ud nogle retslige rammer, peger Anders Bøggild Christensen i sin bog på, at en del af det faglige skøn er at kunne sikre ligebehandling, og at man i det, forholder sig til flere retlige principper. Dette står i kontrast sammen med at skulle sikre borgeren retten til en konkret individuel vurdering af deres sag. Dermed ment skal rådgiver ud fra et retsligt perspektiv sikre netop den individuelle vurdering af, hvad en borger har behov for af særlig støtte efter bestemmelserne i lovgivningen, samtidig med at de skal forholde sig til de rammer forvaltninger har opsat af muligheder for at tilbyde støtte til borgeren. (Christensen, 2021, s.81-100) Lige præcis dette spektrum oplevede rådgiverne fra mine interviews var et gode, at de netop i et forvaltningsmæssigt perspektiv havde friere rammer end tidligere til at beslutte, hvad der var behov for af støtte til borgerne. Dilemmaet som rådgiverne påpegede opstod, når det frie valg blev så frit, at det kunne være svært at vide hvor grænserne for, hvad man tilbød af hjælp, og hvornår man vidste om den hjælp man tilbød, var god og tilstrækkelig nok for at hjælpe de problemstillinger borgeren havde.

Ud fra ovenstående analyse ser jeg at der opstår nogle modpoler for de rådgivere der skal arbejde med relationel velfærd. På den ene side giver autonomi mening for rådgiverne at arbejde med. De oplever større arbejdsglæde og mere mening med det arbejde de udfører. På den anden side, oplever rådgiverne den udfordring der opstår med relationel velfærd, der søger et medborgerskabsfokus og deraf en samskabelsesproces med borgerne. Idet at man ikke kan sikre ens sagsbehandling og når autonomien bliver meget fri, efterlades det faglige skøn i nogle meget åbne og frie rammer, som kan være svære at navigere i-, for hvor går grænserne?

Derfor fandt jeg i min empiri grundlag for nye problemstillinger som jeg har valgt at behandle i mit analyseafsnit 2. Næste analyseafsnit vil derfor omhandle rammernes betydning for de faglige handlemuligheder som rådgiverne skulle arbejde ud fra i deres arbejde med projekt "relationel familierådgivning", og deraf det krydspres der opstod, og hvordan de arbejdede med det i praksis.

Delkonklusion

I spørgsmålet om hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis, når man arbejder med relationel velfærd fandt jeg følgende i første analyseafsnit vedrørende rådgivernes autonomi og faglige skøn. Rådgiverne oplever det at have større autonomi og plads til det faglige skøn i praksis, som et gode de var glade for at arbejde med. Ulempen kan dog blive at det kan være sværere at skabe ens praksis for det faglige skøn, og at rådgiverne i højere grad bliver overladt til selv at lave vurderinger af, hvordan problemstillinger i familierne løses.

På den ene side oplever rådgiverne større autonomi til at hjælpe borgerne i deres unikke situation som et gode i praksis. Ulempen ved autonomi og de unikke løsningsmuligheder kan blive, at det er svært at sikre ens hjælp, og at forventninger kan blive mere utydelige.

Rådgiverne oplever dermed autonomi som et gode der kræver en særlig bevidsthed, for at forebygge forskelligartet sagspraksis.

Relationel velfærd søger samskabelse mellem borger og rådgiver ud fra et medborgerperspektiv. På den måde søger relationel velfærd at styrke både rådgiver og borgernes autonomi. Dilemmaet kan opstå, hvis borgeren ikke ønsker at indgå i en samskabelsesproces, da samskabelse vil kræve alle parter involvering. Gennemsigtighed og borgernes rettigheder kan også blive mere utydelige, når man arbejder med relationel velfærd som baserer sig på samskabelse, og deraf de unikke løsninger, da det har sværere ved at sikre ensartet sagsbehandling.

Rådgiverne oplevede bedre mulighed for at nærme sig formålet med det sociale arbejdes praksis ved at arbejde med relationel velfærd. Der kan dog opstå modpoler i dette både i forhold til et retsligt aspekt mellem individuelle vurderinger og ligebehandling af borgerne samt gennemsigtighed i sagsbehandlingen. Dette afføder et dilemma for rådgiverne mellem det gode ved friere rammer for fagligt skøn, og hvornår man ved om den tilbudte støtte er nok.

Analyseafsnit 2

Den reflekterende praktiker – en måde at håndtere krydspres på.

Jeg vil i dette analyseafsnit se på den måde rådgiverne i min empiriindsamling håndterede de fordele og ulemper jeg fandt i projektet "relationel familierådgivning" ved hjælp af teoretikeren Michael Lipsky og Donald A. Schön. Jeg vil i min analyse se på hvordan rådgiverne håndterede det

krydspres, der opstod ved at skulle have fokus på at anvende færre henvisninger, som en forventning til at spare penge på foranstaltninger, og hvordan de taklede dette krydspres mellem arbejdsvilkår og faglige handlemuligheder ved at anvendte refleksion i deres skøn. Jeg vil koble denne forståelse sammen med Hillary Cottams måde at se dette på i sin bog. Jeg vil derudover i min analyse inddrage andre relevante teorier, som jeg mener understøtter de pointer jeg fandt frem til i min empiriske undersøgelse.

At være en indsats – et gode eller et krydspres

Den politiske dagsorden som "relationel familierådgivning" blandt andet udspringer i, handler om besparelser i projektet, som blandt andet udmøntes i at aflive "henvisningskulturen", som rådgiverne kalder det. Som en del af dette skal rådgiverne fokuserer på at beholde sagerne ved sig selv i længere tid, for at finde ud af hvorvidt det kan være tilstrækkeligt med råd og vejledningsforløb ved rådgiveren, eller om der er mulighed for at aktivere civilsamfundet til at hjælpe med at løse de problemstillinger der er, og dette i et samarbejde med borgeren. Formålet er både at se på om man kan skabe en bedre praksis for både rådgiver og borger, hvor man hjælper borgeren bedre, men også at det gerne skulle føre til en besparelse. Krydspreset ser jeg opstår idet at en del af styringen i projektet "relationel familierådgivning" er, at rådgiverne ved at have fokus på at spare penge, skal sørge for på en eller anden måde ikke bare at henvise til et foranstaltningstilbud (Lipsky, 1980, s.44-78). På den måde oplever rådgiverne at være mere overladt til selv at være indsatsen i familierne, og hvornår er det nok? Øvelsen i praksis er derfor at se på andre muligheder eller tilbud i samskabelsen med borgerne frem for at henvise til et tilbud i forvaltningsmæssig regi, da dette skal ses som en form for sidste instans.

For at rådgiverne kan skabe bedre relationer til borgerne og i højere grad varetage forløb med borgerne, er rådgiverne deraf reduceret i sagstal, for derigennem at skabe mere tid med den enkelte borger. Ifølge Lipsky kan tidsressourcer være en afværgemekanisme for rådgiverne, idet de ikke har mulighed for at imødekomme de krav borgeren har til dem. På den måde kan det at frigive mere tid, være en måde at rationere rådgivernes mulighed for at imødekomme de behov borgeren har (Lipsky, 1980, s.44-78). Ud fra dette perspektiv oplevede rådgiverne denne frigivelse af tid og ændring af fokus i deres praksis som et gode. Alligevel oplevede jeg, at der opstod en form for krydspres for rådgiverne mellem den styring der var i deres projekt på aflivning af

”henvisningskulturen” og den autonomi, tid og muligheder de havde tilgængelig i deres praksis for at kunne imødekomme borgerens behov (Lipsky, 1980, s.73-78; Christensen, 2021, s.18-21). Jeg vil derfor se på, hvordan Cottam har set på dette forhold i sin bog, og derefter se på hvordan man teoretisk kan forholde sig til denne problematik der opstod i noget som rådgiverne ellers oplevede som et gode ved deres projekt ”relationel familierådgivning”.

Cottam beskriver i sin bog, at socialarbejderne skal væk fra regelsæt og i stedet for anvende deres egen faglighed ved at bruge deres instinkter, intuitioner, og det hun kalder intelligente egenskaber (Cottam, 2018, s.79). Som en del af dette projekt lægger Cottam vægt på, at socialarbejderen skal anvende denne faglighed ved at være en form for ”reflektor” sammen med familierne som en form for psykoanalytiker, for at familierne selv skal lære, hvad de kan gøre for at skabe de forandringer der er behov for (Cottam, 2018, s.115). Denne øvelse kræver at socialarbejderen skaber en relation til de mennesker de skal arbejde sammen med.

Jeg fandt ved rådgiverne i projekt ”relationel familierådgivning”, at de på den ene eller anden måde beskrev, at de anvendte sig selv mere i deres praksis arbejde med borgeren. For at se nærmere på hvordan rådgiverne taklede det at være indsatsen i familierne som ”reflektoren”, tager jeg udgangspunkt i bog fra Anders Bøggild Christensen fra 2021. Han peger på den reflekterende praktiker og dennes måde at takle skøn i de faglige udfordringer der opstår i praksis. (Christensen, 2021, s.91-93)

Schön har udviklet en teori omhandlende praktikers videns-anvendelse hvor en af parametrene er begrebet refleksion-over-handling. Refleksion-over-handling er den måde hvorpå rådgiverne enten i situationer eller efter situationer reflekterer over deres handlinger og muligheder i den måde de har været i interaktion med andre på. (Christensen, 2021, s. 91-93; Schön, 2001, s.51-68) Jeg finder krydspres interessant i forhold til at se på besparelse som et vilkår i praksis, overfor det pres det kan skabe på de faglige handlemuligheder, det giver de rådgivere der skal arbejde ud fra dette (Lipsky, 1980,s.44-78; Christensen, 2021, s-19).

Ud fra ovenstående tese fandt jeg i min empiri, at rådgiverne havde fået frigivet mere tid til at anvende mere tid med borgerne. Rådgiverne skulle som ”reflektorer” sammen med borgerne finde frem til de rigtige løsninger, der passede ind med den enkelte familie. På den ene side oplevede rådgiverne igen deres autonomi som en frihed, der var til gavn for både dem og

borgerne i samskabelsesprocessen, som netop skulle mindske et krydspres. På den anden side var rådgiverne i mere eller mindre grad præget af at have en bevidsthed om, at de skulle have fokus på at undgå at henvise til foranstaltningstilbud. I dette pres forsøgte rådgiverne at fokusere på andre muligheder, som kunne give et krydspres såfremt rådgiverne ikke ville kunne imødekomme de forventninger borgeren havde til dem. Rådgiverne fandt jeg var i højere grad bevidste om at anvende deres refleksion-over-handling, som en måde at takle krydspreset på.

Både lederen og rådgiverne oplevede det givtigt at se på praksis, og have en bevidsthed om, hvilke indsatser der virkede for borgerne. Rådgiverne pegede dog samtidigt på det dilemma der opstod for dem, når de sad med opgaven som "reflektorer" i sagerne, og skulle finde frem til løsningerne sammen med borgerne uden nogen former for facitlister. Jeg vil derfor se nærmere på den "reflektor" rolle som rådgiverne sidder med, og hvad den betyder i praksis for dem.

Den reflekterende praktiker som reflektorer- et gode eller et krydspres?

Årsagen til det kan være relevant at se på Schöns begreb om refleksion-over-handling sammen med Lipskys begreb om autonomi og krydspres, er fordi jeg i min empiri fandt, at rådgiverne igen oplevede det at skulle være tættere på borgeren, og at mere fokus på relations arbejdet gav mening, men at de samtidigt så det som et pres, at skulle tage ansvar for, hvordan det at bruge sig selv som indsats i familierne var tilstrækkeligt. Jeg fandt at rådgiverne stod i en form for krydspres mellem rammernes styring, som sagde at de skulle foretage færre henvisninger og anvende deres autonomi mere, og deraf være det som Cottam kalder for "reflektorer" sammen med borgerne (Cottam, 2018, s.114-119). Rådgiverne skulle i det omfang deres faglighed tillod det, være en form for behandler, eller som Cottam bruger af term, "reflektorer". Dette oplevede jeg, gav en form for større ansvar hos rådgiverne til at de skulle anvende deres faglighed på en anden måde, hvilket både rådgiver 1, 2, 3 og 4 nævnte på hver deres måde. Rådgiver 1 nævnte at det var den enkeltes fortolkning der kom i spil i vurderingen af indsats i en familie. Rådgiver 2 pegede på at være mere bevidst om, for hvem gør man hvad, er det for systemets skyld eller for borgeren. Rådgiver 4 stillede sig selv det kritiske spørgsmål "*er jeg dygtig nok*" som en form for selvrefleksion over egen praksis med borgerne. Til sidst fortalte rådgiver 3, at det var vigtigt at man var meget bevidst om, hvad man gjorde i sin praksis med borgerne. På den måde mener jeg at identificere at der opstod et krydspres i dem selv, idet de skulle have en skærpet opmærksomhed på deres faglige skøn i det

de foretog sig med familierne overfor en økonomisk besparelse. Ved at rådgiverne skulle anvende sig selv mere, gav det på en eller anden måde dem det jeg vil kalde en større bevidsthed omkring deres refleksion-over-handling i det krydspres der opstod mellem systemets fortælling om færre henvisninger, og det at bruge sig selv som indsats i arbejdet med borgerne. Deres refleksion-over-handling blev især udtalt idet de skulle have en stærk bevidsthed omkring, hvorvidt det de foretog sig i og med familierne var tilstrækkeligt i forhold til den indsats eller støtte der var behov for i familierne. Både leder, områdekoordinatorer og rådgiverne oplevede det at få frigivet mere tid til at dyrke relationerne med borgerne gav en bedre forståelse af de problematikker borgerne stod med. Så på den ene side gav kombinationen af mere tid til at komme tættere ind i relationen til borgerne, bedre mulighed for at forstå omfanget af problematikkerne borgerne stod i, samtidig med at det var nemmere at få øje på den udvikling der skete i familierne. Der hvor krydspreset opstod var, hvornår rådgiverne kunne vide ved at anvende sin refleksion-over-handling i arbejdet med familierne om den indsats de leverede ind i familierne som "reflektorer" var god og tilstrækkelig til at forsvare det de gjorde i en bevidsthed om som udgangspunkt ikke at henvise til foranstaltningstilbud. Jeg vil derfor se på det krydspres og de rollespændinger der kan opstå mellem rådgiver og borger.

Når rådgiverne i stedet for at imødekomme borgerens behov skal tage hensyn til rammernes styring, kan der opstå det Lipsky kalder for rollespændinger mellem borgeren og rådgiverne.

Rollespændingerne opstår idet at rådgiveren både skal være hjælper, men også en der kontrollerer og sanktionerer borgeren, som dermed også bliver en del af det krydspres rådgiverne kan opleve i deres praksis. (Lipsky, 1980, s.71-86; Christensen, 2021, s.18-19, 59-80)

Jeg vil derfor mene at rådgiverne oplever færre rollespændinger mellem dem og borgerne, idet de med relationel velfærd opnår tættere relationer til borgerne, men også i kraft af at borgerne i højere grad skal styrkes i deres autonomi. Alligevel gav rådgiverne som beskrevet tidligere udtryk for at der var et pres i den rolle jeg identificerer som "reflektoren", som de var bevidste om. Ud fra Lipskys teori kan dette forklares med, at der opstår et krydspres for rådgiverne i, at de på den ene side-, og man kan her nærmest sige modsat af tidligere praksis-, vil være meget bevidste om ikke at henvise til et foranstaltningstilbud (Lipsky, 1980, s.71-86; Christensen, 2021, s.18-19, 59-80). Rådgiverne har fået tildelt en større autonomi i deres praksis, hvor de mere er overladt til selv at

foretage vurderinger om, hvad der foretages af indsatser i en familie, og dette skal udføres i en tæt samskabelsesproces med borgeren. I dette spændingsfelt ligger der forventninger til rådgiverne fra flere sider. Borgerne skal styrkes i deres autonomi, borgeren selv har nogle forventninger til hvad de ser de gerne vil have hjælp til, eller hvad borgeren ikke ønsker hjælp til. Forvaltningen har i deres projekt "relationel familierådgivning" sat nogle rammer op, hvor rådgiveren skal leve op til visse forventninger i udførelsen af deres praksis som blandt andet indbefatter, at der skal spares økonomisk. Jeg mener dog ud fra Lipskys forståelse af rådgivernes praksis, at årsagen til at rådgiverne kan opleve autonomi i rollen som "reflektorer", som et krydspres, skal ses i lyset af de forventninger der ligger til rådgiverne i deres praksis. Der er noget de skal leve op til, forventninger fra både ledelsen, borgerne og systemet.

På den ene side oplevede rådgiverne arbejdsglæde ved at arbejde med relationel velfærd i deres projekt. På trods af mere tid, arbejdsglæde og autonomi til at foretage skøn i praksis, blev rollen som "reflektorer" på den ene side oplevet som et gode i praksis, men som modpol kunne der også opstå et pres i, at være bevidst om, at bare at henvise til foranstaltningstilbud, og skulle tage mere ansvar i rollen som "reflektorer" i arbejdet med familierne, hvorfor jeg mener rådgiverne at rådgiverne i endnu højere grad anvendte refleksion-over-handling som en form for takling af de faglige handlinger de skulle foretage sammen med familierne.

Ud fra ovenstående forståelse af krydspres mellem økonomi og autonomi, og hvordan det prægede rådgiverne i praksis, vil jeg derfor se nærmere på betydningen af at arbejde med økonomi som en ramme i praksis i mit analyseafsnit 3.

Delkonklusion

Jeg mener i min empiri at finde, at rådgiverne takler det krydspres der opstår ved at anvende Schöns begreb refleksion-over-handling til at finde frem til de bedste løsninger i det sociale arbejde i praksis med borgerne.

I rollen som "reflektorer" fandt jeg dog i min empiri at rådgiverne også anvendte refleksion-over-handling for at takle det krydspres der opstod for dem, når de i høj grad skulle anvende deres autonomi i rollen som "reflektorer" med borgerne for at undgå at foretage henvisninger til foranstaltninger som en besparelse i praksis. At arbejde med relationel velfærd anså rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" som et gode, da de havde mere tid og frihed til at hjælpe

borgerne, hvilket gav mere arbejdsglæde for rådgiverne, og som de deraf oplevede færre rollespændinger mellem dem og borgerne. Som modpol til dette fandt jeg i min empiri, at netop autonomien også gav anledning til oplevelsen af et pres, der blev til et krydspres i praksis, som rådgiverne håndterede ved at anvende refleksion-over-handling som et redskab.

På den måde finder jeg at rådgiverne forsøger at anvende refleksion-over-handling til at takle det større ansvarsfølelse der opstår ved dem ved at have rollen som "reflektorer" i en form for krydspres og deraf spændingsfelt mellem økonomi og autonomi i arbejdet med relationel velfærd.

Analyseafsnit 3

Betydningen af at arbejde med en økonomisk ramme i relationel velfærd

Et af de spørgsmål jeg startede med at stille mig selv, da jeg hørte om relationel velfærd var, hvilken betydning har det for det sociale arbejdes praksis? Under dette spørgsmål rejste der sig flere spørgsmål, såsom, gad vide hvilken udviklingstendens det snakker ind i? Hvad betyder tilgangen for de rådgivere der arbejder med relationel velfærd både i forhold til rammerne for deres arbejde, tilfredshed i jobbet, borgertilfredshed, kvaliteten af det faglige arbejde der bliver produceret mellem rådgiver og borger? Et af de spørgsmål jeg ikke forholdte mig til var, gad vide hvilken betydning økonomi har i relationel velfærd? Hillary Cottam berører det i sin bog, og forholder til sig økonomi som en faktor vi ikke kommer udenom (Cottam, 2018, s.259-293), og alligevel har jeg ikke tænkt økonomi i relationel velfærd som noget der vil have større indvirkning på de rådgivere der arbejder med denne tilgang. I min empiri indsamling har jeg dog fundet, at økonomi spiller en rolle, som rådgiverne er meget opmærksomme på, og som er et vilkår i deres projekt "relationel familierådgivning", hvor man skal sikre sig, at en afledt konsekvens af dette vilkår ikke ender med at gå ud over den service der bliver ydet overfor borgerne. Jeg har derfor i mit analyseafsnit 3, og som en del af besvarelsen på hvordan rådgiverne oplever at arbejde med relationel velfærd, valgt at se på hvilken betydning det kan have for det sociale arbejdes praksis i denne rådgivergruppe, når man arbejder med et økonomisk fokus i tilgangen relationel velfærd.

Jeg har valgt først at lave et afsnit, hvor jeg fremhæver det jeg fandt ved rådgivernes oplevelse af at arbejde med et økonomisk fokus ind i deres projekt "relationel familierådgivning". Dette har jeg

valgt for at skabe en sammenhæng i den fortælling de hver især gav af, hvordan de oplevede at arbejde med et økonomisk fokus, og hvad de gav udtryk for, det gav af fordele og ulemper i deres praksis.

Jeg vil derefter se på mine empiriske fund i analysen ved at anvende værdisyn som fortælling om *homo faber* til at identificere de tendenser der påvirker rådgivernes oplevelse af deres arbejde med et økonomisk fokus i anvendelsen af metoden relationel velfærd i en politisk kontekst.

Socialrådgivernes oplevelse af hvilken rolle økonomi spiller i relationel velfærd.

"Jeg får lyst til at sige at vi har fået givet nogle opgaver, ikke kun om visioner..." "...vi er en del af en budgetforhandling, hvor man skulle spare penge faktisk. Så vi er sat i verden for at spare penge, og det snakker vi åbent om..." "...men vi snakker om det som det er en opgave der er okay at få, som myndighedsrådgiver, fordi vi har faktisk et ansvar for kommunens penge..." "...man har flyttet nogle midler, så i stedet for at spare penge, og sige at vi tager bare nogle penge ud af budgettet, så øhm, så investerer vi nogle penge til, at hvis vi gør det på en anden måde, så regner vi med at spare penge..." "...den investering man gjorde var at man gav rådgivere færre sager for i stedet for at visiterer til at udfører kunne gøre nogle andre ting i den tidlige opsporing. F.eks. at være tættere på distriktet men også at kunne give noget mere råd og vejledning fordi det er faktisk ikke alle familier der har brug for behandling, og vi blev mere og mere opmærksomme på at vi nok sendte flere familier til behandling end der egentligt var behov for, og hvor råd og vejledning havde været tilstrækkeligt." (Citat, leder af Børn- og Familierådgivningen)

Citatet fra lederen viser tydeligt her, at bevæggrundene for at iværksætte en ny metode i familieafdelingen var at man skulle foretage besparelse. I den nuværende herskende politiske ånd, bliver der derfor sat fokus på, hvordan man kan investere sig til besparelser og dermed sikre en effektivisering af både sagsbehandlingen og af økonomien i kommunen. Lederen peger derudover i andre citater også på flere ønsker, som at skabe bedre kvalitet i sagsbehandling ved at indføre relationel velfærd som et investeringsprojekt.

Ved spørgsmål om, hvad relationel velfærd skulle løse i familierådgivningen lød svaret fra lederen således:

”Så skal det faktisk også løse nogle økonomiske udfordringer, som vi har i det hele taget, ikke bare på familiecenteret men sådan set i hele velfærdssamfundet. Udgifterne stiger og stiger, og borgeren bliver faktisk ikke dårligere – alle de målinger man laver – det er sådan set lidt det samme bånd, men det er som om at vores udgifter stiger. Det kan vi jo ikke blive ved med alle sammen at have brug for penge...” ”...Jeg mener faktisk at relationel velfærd skal være med til også at se på den økonomiske krise det kan gi...” ”...så når de familier hos os, der virkelig har brug for hjælp. De skal bare have en rigtig, rigtig, god hjælp, og få det der foranstaltningsbehandling del. Og dem der ikke har brug for det, de skal ikke længere ind i kommunen end højst nødvendigt, fordi de skal klare sig selv, og kan sagtens klare sig selv...” (Citat, leder af Børn- og Familierådgivningen)

Ovenstående citat fortæller at der er nogle samfundsmæssige udfordringer vedrørende kommunernes økonomi som stiger i ydelser til borgerne. Derfor ser lederen at deres projekt relationel velfærd skal være med til at løse, at se på hvad de får for de penge de bruger på borgerne, for at være mere bevidste om, hvilke borgere har brug for indsatser og hvilke der kan klare sig med anden hjælp, der er mere omkostningslav eller neutral.

En af områdekoordinatorerne oplyste at man førhen ikke havde fokus på økonomi ved rådgiverne, hvorfor at dette var en ændring i fokus på deres praksis, hvilket ses i nedenstående citat:

”...vi kigger på jeres økonomi blandt andet, og vi følger jeres sagsstamme. Og det altså en anden måde og være rådgiver, og før var det sådan økonomi, hvad bruger jeg overhovedet af penge det aner jeg ikke. De bliver jo, det bliver fulgt op på økonomisk...” (Områdekoordinatorer K)

Områdekoordinatorer fortæller her om hvordan rådgiverne har fået fokus på økonomi, hvilket kan blive til et dilemma, idet de bliver fulgt op på økonomisk.

I spørgsmålet om hvilke dilemmaer der lå i relationel velfærd kom rådgiverne ind på økonomi som en faktor, de både kunne se det positive ved og at det kunne skabe dilemmaer. En rådgiver forklarede det på nedenstående måde:

”... man skal ikke være blind for, at relationel velfærd jo også handler om at vi gerne skulle iværksætte færre foranstaltninger. Der er jo også noget økonomisk i det. Altså det er der jo

åbenhed omkring. Altså vi er jo også sat i verden for at skulle spare penge. Øhm, men selvfølgelig så øh, altså så er der da en almen accept af, jamen i nogle tilfælde så er det da stadigvæk relevant med at henvise til børnecenteret eller ungecenteret, eller hvad det nu måtte være ikk. Øhh, jeg syntes bare der kan være nogen, der er stadigvæk nogen underliggende ideer eller altså, diskurs om at vi så vidt muligt skal lade vær med det hvis vi kan ikk. Vi skal virkelig forsøge og løfte så meget selv som vi kan, et eller andet sted ikke.” (Citat Rådgiver 3)

Ovenstående citat viser at rådgiver er bevidst om, at man i projektet har et økonomisk fokus, hvor der skal spares penge. Som en del af dette rejser der sig en bevidsthed om, at man skal se på, hvilke borgere man henviser til foranstaltningstilbud. Dette kan blive til et dilemma, hvis man ikke får henvist en borger til det rette tilbud, for at foretage besparelser. I nedenstående citat fortæller rådgiver 3 derfor, hvordan vedkomne arbejder med dette økonomiske fokus i praksis.

”... Det er jo simpelthen om man, at man kan se at barnet kommer i bedre trivsel og udvikling. Det er egentlig min rettesnor...” ”... Altså jeg syntes lidt der har været et pres eller nogle forventninger om at, som jeg nævnte tidligere, for så vidt muligt skulle forsøge at undgå at iværksætte foranstaltninger. Altså det er på en eller anden måde som om det er mere legitimt, hvis man havde få foranstaltninger og få undersøgelser og alt muligt ikke. Hvor jeg nogle gange måske har syntes at det har været lidt for ukritisk. Altså fordi i mange tilfælde, så kan det faktisk give rigtig god mening at man laver en børnefaglig undersøgelse eller en handleplan eller iværksætter en foranstaltning...” (Citat fra rådgiver 3)

Citatet rejser et dilemma mellem legitim praksis og rådgivers skøn. Rådgiver kan opleve et pres over at ny praksis er mere legitimt, hvis man kan leve op til at foretage færre henvisninger. Rådgiver 3 forklarer derfor, hvordan vedkomne forsøger at navigere i denne bevidsthed mellem skøn og forventninger til praksis. I nedenstående citat kan man følge hvordan samme rådgiver takler dette krydspres og deraf dilemma i praksis.

”...der kan jeg godt mærke, at jeg selv på et eller andet plan bliver mere og mere ligeglad. Forstået på den måde at øhmm. Jeg forsøger virkelig at lægge det der pres fra mig, i forhold til at nu skal

jeg helst iværksætte så lidt som muligt, foranstaltninger. Fordi jeg gør det, jeg syntes er fagligt forsvarligt, og arbejder ud fra det.” (Citat Rådgiver 3)

Rådgiver 3 påpeger at takle et pres ved at lade skøn gå forud for økonomi i praksis. Her kunne opstå en usikker ved rådgiveren på, hvilke parametre bliver man målt på. Bliver det økonomi man bliver målt ud fra i projektet, eller er der andre lige så vigtige parametre disse rådgivere skal leve op til. Nedenstående citat fra rådgiver 4 fortæller om, hvordan rådgiverne ser på hinanden:

”...min anden x kollega vi har, vi er meget, og der, nu bliver det sjovt, fordi vi er forskellige. Som måden hvor vi bruger service, nej ikke hvordan vi bruger serviceloven, men jeg tror x kollega bruger lidt flere, nogle flere foranstaltninger end jeg gør. Men vi arbejder ikke identisk, men med samme værdigrundlag. Med samme snak med familierne. Vi er forskellige ja, ja, det er vi. Vi går de der runder, og vi gør, x kollega laver bare flere foranstaltninger end jeg gør. Det er jo også sjovt ikke. X kollega er langt dyrere end mig, altså at have gående egentlig. Langt dyrere end mig, og det bliver et dilemma internt.” (Citat fra rådgiver 4)

Ovenstående citat viser hvordan der kan opstå et dilemma internt i rådgivergruppen i projektet, når de måler hinanden på økonomi, som igen omhandler dilemmaet vedrørende hvad er legitim praksis for denne rådgivergruppe. Rådgiver 4 uddyber, hvordan den økonomiske måling i projektet foregår i nedenstående citat:

”...Vi får det jo vist på storskærm, engang i kvartalet. Så er der så er der ni kollegaer, der kan sidde og se jamen nå jeg koster 10 kr. X koster 15, og så har vi jo y der hold da kæft, vedkomne koster 58 eller 68.000...” “...Vi kan vi se hver især, og vi kan se hvad det er for nogle foranstaltninger vi bruger...” “...Hvis man ikke er meget obs på, som jeg siger, hele tiden at få snakket om, hvad er det vi gør. Fordi X kollega gør meget af det samme som mig. Og x kollega er mega dygtig...” “...Hvis du bliver målt op imod prisen, hvad er besparelsen ved det her. Det er jo sådan noget en rådmand og cant. Skin. Pol. Og alle dem der sidder i administrationen, er interesseret i, de er ikke. Når jeg kommer og snakker om at have den anden på sinde du ved, ”fuck det mand, hvad koster du, hvad

koster det for Aarhus kommune. Og alle de her foranstaltninger hvad koster det egentligt?"...
(Citat Rådgiver 4)

Økonomi fremstår i dette citat som en vigtig parametre rådgiverne bliver målt ud fra, som en måde at vise hvad legitim praksis i projektet er. Rådgiver 4 påpeger i nedenstående citat hvordan de forsøger at arbejde med denne bevidsthed omkring økonomi og legitim praksis:

"Man må jo ikke, fordi man er relationel familierådgiver, bare tænke, jeg må ikke lave bevillinger, fordi vi skal spare penge, Aarhus kommune skal spare penge eller noget. Så mener jeg at man har, så har man misforstået konceptet, men at vi også sparer penge, det gør vi. Det er derfor jeg kan sove roligt om natten, det er fordi jeg kan se, at de borgere jeg har med at gøre. Jeg kan se at øh, jeg kan se at der er flow på min sagsstamme." (Citat Rådgiver 4)

Rådgiver 4 påpeger i ovenstående citat at skøn sættes over økonomi som bliver en måde at legitimere denne praksis på. Rådgiver 1 fortæller om friere rammer for hvordan økonomien forvaltes også opleves som et gode i projektet:

"...Vi har jo sparet sindssygt mange penge, så det er jo ikke fordi vi bare er gået amok med at bevilge alt muligt. Men det er mere sådan, jamen så kan det være, at vi har villet bevilge psykologhjælp til en mor, og det vil vi jo normalt ikke gøre her vel. Øhm. Men det er jo fordi vi troede at det var det der ville kunne hjælpe ikk. Så det var ligesom ikk, at de der kasser er forsvundet..." *"...Men der er en høj grad af tillid, ligesom der er en høj grad af tillid fra os til borgeren, så er der også en høj grad af tillid fra ledelsen til os i forhold til at selvfølgelig forvalter vi på fornuftig måde, og der er også en forventning om at vi er sådan kritiske sådan hvad bruger vi vores penge på, og hvad får vi for vores penge. Så det ligger der også i det her projekt, altså at vi kigger på de her familier og siger hvad får vi for de her penge. Altså får vi reelt noget ud af det eller kan vi bruge pengene på noget andet."* (Citat Rådgiver 1)

Ovenstående citat viser, hvordan der i projektet er tillid fra ledelsen til, at rådgiverne forvalter den frihed de har fået til autonomi. Det interessante er, at rådgiver 1 oplever det som et gode at kunne

forvalte mere frit, og ser på forventninger der ligger i projektet om legitim praksis, som noget der er positivt. På den måde kan det fremstå, at rådgiverne ser forskelligt på det at skulle forholde sig til økonomi i praksis. Dette understøttes af nedenstående citat fra rådgiver 2:

"..., jeg syntes bare nogle gange når man har gennemgået de her lister at så har man tænkt wow, det er godt nok mange penge der er brugt, vi bruger på et eller andet, som jeg faktisk ikke syntes der er kommet noget som helst ud af. Så det er mere det der, jeg syntes er positivt på den måde."

(Citat Rådgiver 2)

Citatet fra rådgiver 2 viser at denne rådgiver tænker det positivt at man forholder sig kritisk til de økonomiske besparelser i forhold til at se på, hvad får man for pengene. Hvilket understøtter at der kan være fordele ved at have et økonomisk blik i praksis. Her skal det tilføjes at både rådgiver 3 og rådgiver 4 påpegede netop disse fordele ved at have et økonomisk fokus i praksis. På den måde understøttede alle rådgiverne, at det også var positivt at have et økonomisk fokus på praksis for at finde frem til, hvad der virker, og hvad der ikke virker i praksis for borgerne.

På baggrund af ovenstående citater, vil jeg dele citaterne op i de fordele og derefter hvilke ulemper rådgiverne peger på, der er i at have et økonomisk fokus i projekt relationel velfærd.

Rådgivernes oplevelse af fordelene ved relationel velfærd i et økonomisk perspektiv

Citaterne fortæller at nogle af rådgivere peger på, at fordelene ved at få et mere økonomisk fokus ind i hvilke foranstaltninger der iværksættes for borgerne er, at det bliver mere tydelig hvordan man kan hjælpe borgerne bedre med de problemstillinger de står med. Dette ud fra et perspektiv om, at borgerne ofte har stået på lange ventelister på et tilbud, som i den sidste ende måske ikke har haft den ønskede effekt.

Ikke alle borgere har behov for en indsats, hvor man i projekt "relationel familierådgivning" nu har et større fokus på, hvilke borgere der godt kan klare sig selv uden en indsats i forvaltningsmæssig regi.

Der peges på, at de i projektet har sparet virkelig mange penge. En rådgiver peger i den sammenhæng på, at det er positivt at man er mere kritisk overfor hvad man får ud af de tilbud man henviser til.

En anden fordel som en rådgiver beskriver er, at rådgiverne bedre kan henvise til de tilbud der giver mening for familierne frem for tidligere, hvor de helst skulle henvise til egne interne tilbud i kommunen. På den måde ser rådgiveren at kassetænkningen er minimeret i projekt "relationel familierådgivning".

En rådgiver oplever tillid fra deres ledelse i forhold til det arbejde de udøver.

Rådgivernes oplevelse af udfordringerne ved relationel velfærd i et økonomisk perspektiv

Dilemmaerne der opstår ved gennemgang af ovenstående citater er, at rådgiverne bliver målt kvartalsvis i forhold til hvad de koster kommunen, hvilket en rådgiver peger på kan blive et dilemma internt. Et andet dilemma er, om rådgiverne i for høj grad præges til at lade være med at henvise til foranstaltningstilbud som en form for legitim praksis, hvor det er vigtigt at have fokus på de behov den enkelte borger har, hvilket en af rådgivere har oplevet godt kunne være et pres. Et andet dilemma en rådgiver peger på er, at man ikke må lade være med at henvise til det rette foranstaltningstilbud for at spare penge, fordi det ville være at misforstå konceptet der ligger i "relationel familierådgivning".

En af rådgiverne peger på at det både kan være et gode at arbejde mere nært med borgeren, men at der også kan være et pres i, at løfte så meget de kan selv.

Værdisyn i relationel velfærd ud fra en *homo faber* forståelse.

Jeg har valgt i projektet at se på *homo faber*, som en måde at forstå nogle af de værdier, der ligger i relationel velfærd, og hvordan man kan forstå de prægninger rådgiverne oplever at skulle tilpasse sig i deres projekt "relationel familierådgivning" ud fra et økonomisk fokus. (Nissen, 2018, s.53-74)

Relationel velfærd, vil jeg mene er præget af de udviklingstendenser, der er i samfundet, og på den måde søger at være med til at præge den udvikling der sker i det sociale arbejdes felt.

Grunden til at det kan være vigtigt at se på værdiprægninger i relation til relationel velfærd er at udviklingstendenser i høj grad er med til at præge, hvilken praksis der bliver udført i det sociale

arbejde, og deraf hvordan der arbejdes med de udsatte borgere. Igennem tiden kan man spore forskellige former af tendenser i forhold til hvilket *homo faber* syn der er dominerende. *Homo faber* betyder et menneske der skaber noget med fokus på nytteværdi, hvilket i bog om "menneskesyn i det socialt arbejde", kaldes for det produktive menneske. (Nissen, 2018, s.53) Jeg vil derfor se på hvilken betydning *homo faber* har for måden at forstå den socialpolitiske dagsorden der sætter rammen for at et investeringsprojekt som relationel velfærd kan blive iværksat i forvaltningen.

Homo Economicus, Homo Socius & Homo Amans

Der kan være forskellige forståelser af *homo faber* til brug i analysen af de værdisyn der præger de politiske tendenser der er på spil i det sociale arbejde. Jeg har i min analyse valgt at sætte fokus på tre *homo faber* udgaver, herunder hvordan anvendes *homo faber amans*, det elskende menneske, *homo faber socius*, det sociale menneske, og *homo faber economicus* det kalkulerende menneske. Disse forskellige *homo faber* syn er med til at give et perspektiv på, hvilken indvirkning de forskellige dominerende politiske værdi ideologier er med til at præge den socialpolitiske dagsorden. *Homo faber economicus*, er kendt for at være det kalkulerende og nyttemaksimerende menneske, der skal sikre sig selv gennem produktivitet og arbejde. Dette menneskesyn forbindes gerne med de mere neoliberalistiske ideologier og strategier, hvor individer skal sikre sig selv og dermed løses problemer også gennem et individuelt ansvar. *Homo socius*, som er det sociale menneske, forbindes mere i den socialdemokratiske politik, hvor samfundet søger at løse problemer i kollektivet. Til sidst er der *homo amans* som er det kærlige menneske, der søger at løse problemer gennem omsorg og kærlighed til andre mennesker, ved at lytte, nære omsorg og skabe relationer til andre mennesker. (Nissen, 2018, s.53-74).

Ved at anvende *homo faber* kan man spore nogle af de forskellige værdimæssige tendenser i samfundet, som er præget af hvilken regeringsmagt der har været med til at forme de forskellige socialpolitiske beslutninger. Jeg vil derfor først se på den nutidige politiske udvikling, der har ledt hen til den nutidige samfundsmæssige investeringstankegang, der gør det muligt for kommunerne, at vælge investeringsmodeller som relationel velfærd repræsenterer ud fra en *homo faber* forståelse.

Relationel velfærd ud fra et Homo Faber værdisyn, og økonomistyring i Børn- og ungepolitik
”Nutidige social- og beskæftigelsespolitik opfattelser af mennesket er, set i forhold til tidligere, på særlig intensiv vis drevet frem af en økonomisk rationalitet, hvor idealer om produktivitet knyttes tæt sammen med stærke forventninger til menneskelig effektivitet og potentialer for udvikling.”
(Nissen, 2018, s.54).

Ovenstående citat kan anvendes til at se på den nuværende socialpolitik på børne- og unge området, som med indførslen af serviceloven fra 2011, kom med et skærpet fokus på, at man skulle *”fremme mulighederne for et voksenliv uafhængigt af sociale ydelser”* (Nissen, 2018, s.57). På den måde handlede politik på børne- og unge området ikke længere kun om, at sikre trivsel for udsatte børn, men at man skulle have fokus på, hvordan man kunne sikre delvise borgere, der på sigt kunne bidrage tilbage til deres samfund, og være så omkostnings-frie som muligt (Nissen, 2018, s.53-74). Den tidligere socialminister Karen Hækkerup satte i 2012 på Kommunernes Landsforenings landsmøde spot på økonomiens betydning for, hvorvidt om de sociale ydelser på børn- og familieområdet havde en negativ eller positiv betydning for økonomien for samfundet. Karen Hækkerup oplyste, ved hjælp af en cost effectiveness og cost benefit analyse, at såfremt man satte fokus på andre metoder frem for at anbringe børn, ville dette kunne spare samfundet for 2,5 mia. kr. årligt. Budskabet fra Hækkerup var klart, der skulle investeres i nye metoder, så man kunne bevæge sig væk fra de ineffektive indsatser på børneområdet, og man skulle sætte tidligere ind med støtte. (Nissen, 2018, s.57) *”Der er god økonomi i gode liv, og dårlig økonomi i dårlige liv”* (Socialministeriet, 2012 i Nissen, 2018, s. 58).

Det interessante ved denne politiske dagsorden finder jeg idet, at man ud fra Lipskys forståelse af rådgiverne position bliver præget af den politiske dagsorden der er i det offentlige, som dermed også er med til at sætte rammerne for rådgivernes muligheder i deres arbejde med borgerne (Lipsky, 1980, s.71-80). Ud fra den forståelse fandt jeg i min empiri, at økonomi var incitament til at projekt *”relationel familierådgivning”* blev iværksat. Der skulle spares penge, hvilket man ønskede at gøre ved at investere i et projekt, som havde fokus på tidlig indsats, som både på den lange og den korte bane skulle give de besparelser man søgte i byrådet, hvilket lederen italesatte. Bevæggrundene for at iværksætte en ny metode i familieafdelingen var derfor, at man skulle foretage besparelser. I den nuværende herskende politiske ånd, bliver der sat fokus på, hvordan

man kan investere sig til besparelser og dermed sikre en effektivisering af både sagsbehandlingen og af økonomien i kommunen. Som lederen påpeger, kan der være noget godt i at se på egen praksis for at finde frem til, hvorvidt om det man gør, er den rigtige måde at gøre tingene på. Jeg vil desuden mene at bevidsthed om økonomi er et vilkår i de fleste kommuner i dagens velfærdsstat. Som Hillary Cottam selv beskriver i en artikel fra 2016, ses der to grundlæggende udfordringer i den nuværende velfærdsstat, som handler om de ydelser der tilbydes i det offentlige, og de behov befolkningen har (Cottam, 2016). I Artiklen påpeger Cottam netop udfordringen i nutidens velfærdsstat, som er et stigende behov for sociale ydelser, som skaber en kløft mellem økonomi overfor velfærden som vi kender den. Cottam sætter i sin artikel dermed fokus på spørgsmålet om, hvor grænsen mellem økonomi og velfærd skal gå, og hvordan man kan genskabe et relationelt fokus ind i den sociale sektor, der arbejder med udsatte borgere på disse præmisser.

Jeg mener derfor at kunne identificere at der findes et *homo faber economicus* perspektiv som en del af en styrende faktor i projekt "relationel familierådgivning" med sit nyttemaksimerende fokus, for at sikre bedst mulig sagsbehandling for mindst mulig økonomi. Jeg fandt i min empiri også et *homo socius* og *homo amans* med sine fokus på at sikre borgeren i et fællesskab med samfundet og en støtte til at borgeren ved at blive mødt relationel bedst muligt kunne udvikle sig. Så for at forstå disse forskelligartede værdisyn som præger den politiske arena, som metoden relationel velfærd opstår i, har jeg valgt at tage udgangspunkt i et citat fra Maria Appel Nissen i bogen om menneskesyn i socialt arbejde.

"Nutidige kampe om menneskesyn drejer sig om, hvordan disse forståelser af mennesket og menneskelig aktivitet skal balanceres." (Nissen, 2018, s.73)

Citatet fortæller at nutidens velfærd skal kunne balancere mellem de forskellig artede hensyn som velfærdsstaten skal tage hånd om. På den måde mener jeg at alle tre *homo faber* værdisyn kommer i spil, da relationel velfærd som tilgang og metode, og som en investeringsmodel søger at kombinere alle tre *homo faber* menneskesyn, og deraf kombinere de forskelligartede hensyn der er i disse. På den måde fandt jeg at der var en prægning af den socialpolitiske dagsorden. For at sikre velfærden, kræver det at borgere producerer tilbage til velfærdsstaten, men for at kunne

dette, kræver det at mennesket bliver mødt af et system, der formår at være imødekommende overfor den enkeltes behov, så individet styrkes til at blive den bedst mulige udgave af sig selv, og deraf den bedst mulige samfundsborger. Lederen understreger i et citat at en del af ønsket og visionen i projektet har været at forene kvalitet i sagsbehandling, ved at komme tættere på borgerne, i en kombination med at kunne spare penge, og dermed mener jeg at kunne spore et forsøg på, at forene de forskellige artede *homo faber* værdisyn der ligger i dette.

Jeg fandt derfor, at den socialpolitiske dagsorden som muliggør, at et projekt som relationel velfærd, kan lade sig gøre, er fordi relationel velfærd som metode forholder sig til økonomi som en faktor der skal tages hånd om i det offentlige system. Jeg fandt også at der i relationel velfærd kan spores tre forskellige værdisyn som er med til at præge den praksis som rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" arbejder ud fra, som på den ene side kan give en mere positiv måde at arbejde på med borgerne, men som også er medvirkende til at skabe nogle dilemmaer.

Jeg vil derfor i nedenstående afsnit se nærmere på at forstå de dilemmaer der opstår i den balance rådgiverne i projektet "relationel familierådgivning" skal navigere i, mellem de forskellige artede hensyn i denne økonomiske og politiske agenda, hvoraf de forskelligartede værdisyn kommer i spil.

Dilemmaer i værdisynets kampe i relationel velfærdstilgangen.

Et af de dilemmaer rådgiver 3 påpeger der kan opstå, når man skal arbejde med besparelse i en investeringstankegang er, at man ikke får henvist til et forvaltningsmæssigt tilbud i tide, fordi rådgiver holder en sag ved sig selv for længe. Selvom intentionen i relationel velfærdstilgangen er at komme tættere på borgeren, og tage udgangspunkt i borgerens ønsker, så mener jeg med udgangspunkt i det rådgiver 3 påpeger, at det kan være vigtigt at have for øje, hvilket hensyn der skal veje tungest. Dilemmaet set ud fra perspektiv om *homo faber* position opstår, fordi rådgiverne på den ene side skal tage hensyn ud fra et *homo faber economicus* position, hvor der skal tænkes i nyttemaksimering af forvaltningens økonomi. På den anden side skal rådgiverne tage udgangspunkt i et *homo faber amans* forløb med borgeren, hvor rådgiverne skal udvise omsorgsforståelse, være lyttende overfor borgerens egne ønsker, men hvor rådgiverne oplever at nogle gange er det der giver bedst mening at iværksætte et forløb ud fra et *homo faber socius* perspektiv, hvor barnet skal sikres ind i et fællesskab, for at kunne udvikle sig bedst muligt.

Dilemmaet for rådgiveren mener jeg opstår fordi der kommer et pres, hvor rådgiveren skal forholde sig til, hvilket hensyn der skal vejes tungest, og hvad er legitim praksis i projektet. Herunder hvorvidt om det er et økonomisk hensyn, borgerens hensyn eller den faglige vurdering af hvad der vurderes et behov for, som skal have sin fortrinsret. Det skal dog påpeges her, at alle rådgiverne enstemmigt endte med at fortælle, at de aldrig havde fået et nej af deres ledelse, og at de i den sidste ende altid satte deres egen faglige vurdering forud for det økonomiske hensyn. På trods af dette gav rådgiver 3 udtryk for at det alligevel kunne opleves som et pres, at man skulle forholde sig til økonomi som en styrende faktor for ens praksis.

Mit udgangspunkt var ikke at spørge ind til økonomi, men alle parter jeg interviewede, var omkring økonomi, og hvilken betydning det havde for dem. Så hvorfor opstår økonomi som en faktor der for den enkelte rådgiver, områdekoordinatorer eller leder, som noget der kræver en særlig bevidsthed, og hvorfor kan det være et dilemma? Dette mener jeg at finde ved noget af det som rådgiver 4 fortalte. Når det bliver synliggjort i en afdeling hvor meget hver rådgiver koster af penge i forhold til, hvad de visiterer til af foranstaltninger, så bliver det et dilemma internt.

Dilemmaet ser jeg opstår i spørgsmålet omkring hvorfor koster den ene rådgiver mere end den anden. Dette ser jeg ud fra en forvirring om, ud fra hvilket *homo faber* værdisyn bliver den enkelte rådgiver vurderet af sin ledelse, når der arbejdes med relationel velfærd som tilgang og metode i en form for cost-benefit analyse. (Nissen, 2018, s.53-74)

Som jeg tidligere konstaterede i min analyse, er økonomi et vilkår i den danske velfærdsstat, som alle offentlige ansatte på den ene eller anden måde er underlagt at arbejde med. Ud fra dette synspunkt er der ikke noget nyt i at arbejde med økonomi, og som alle informanter i min empiriindsamling var bevidste om, var et vilkår i deres projekt "relationel familierådgivning". Men i rådgiver 4 og rådgiver 3 blev min nysgerrighed vakt på, hvad rådgiverne blev vurderet ud fra? Såfremt rådgiverne bliver vurderet ud fra et *homo faber economicus* synspunkt vil rådgiverne skulle vurderes ud fra, hvilken nyttemaksimering der kan ske i de sager de arbejder med, hvorfor en cost-benefit-analyse gav god mening at anvende som styrings-redskab. Altså hvis man investerer i denne borger, hvad koster det, og hvilken gevinst får man retur af investeringen, som ligger i tråd med den politiske dagsorden som omhandler besparelser i projektet. Eller vil rådgiverne blive vurderet ud fra et *homo socius* menneskesyn af sin leder, hvor fokus vil være på, hvorvidt om rådgiverne har formået at støtte sagen hen i retningen af et fællesskab eller en frivillig

indsats i civilsamfundet, der på sigt kan hjælpe sagen videre? Eller vil ledelsen vurdere rådgivernes indsats ud fra et *homo faber amans* synspunkt, hvor vægtningen af indsatsen vurderes ud fra, hvorvidt borgeren oplever at have et godt forløb, og oplever sig mødt og hørt, hvilket man i projektet også søger at få svar ved hjælp af spørgeskemaer, som de sender ud til borgerne? Min empiri ledte mig på sporet af, at man søgte ikke at skille tingene ad, men tværtimod at forene dem ved at fokusere på alle tre parametre af *homo faber* værdisynene. Dette mener jeg lederen gav udtryk for, ved at påpege at ønskerne med at få relationel velfærd som tilgang og metode var at have fokus på nogle af værdier der ligger i tråd med *homo faber socius* og *homo faber amans* sammen med det økonomiske fokus som *homo faber economicus* repræsenterer. Man kan i dette diskutere, hvorvidt det så er muligt at forene tre forskellig artede værdisyn, der udspringer af tre forskelligartede behov. Jeg fandt ikke svaret på dette, men min oplevelse var, at nogle ikke så økonomi som et pres, men som noget positivt der gav anledning til at se kritisk på praksis. En anden så det som et pres, som der skulle arbejdes væk fra. En anden rådgiver så igen det dilemma, det kunne medføre internt iblandt kollegagruppen. De dilemmaer der kan opstå i en tilgang og metode som relationel velfærd, der søger mod et værdigrundlag, der skal forene forskelligartede værdisyn, bliver de modsatrettede hensyn der ligger i dette. Nogle værdisyn der med forskelligartede hensyn og vægtningen ud fra forskelligartede værdipolitiske hensyn, som både kan skabe kampe imellem dem, men som også søges at kombineres og balanceres i sagsbehandlingsarbejdet med udsatte børn og familier. Dette kan måske hænge sammen med den kritik eller opmærksomhed man kan have på en tilgang og metode der er løst baseret på den enkelte rådgivers vurdering, som i sidste ende bliver målt på tal (Torfinng & Triantafillou, 2017, s. 143-146). Rådgiverne skal arbejde ud fra *homo faber amans* og *homo faber socius* med borgerne i en kontekst der er stærk defineret af *homo faber economicus*.

På baggrund af ovenstående analyse fik jeg øje på, hvilken betydning rammernes betingelser spiller ind i forhold til rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd som tilgang i et økonomisk perspektiv. Dermed vil min påstand ud fra denne analyse være, at relationel velfærd søger mod en samfundspolitisk dagsorden, der søger at løse et økonomisk problem, ved at satse på investeringsmodeller som kombinerer forskelligartede værdisyn, for at opnå bedst mulig praksis for færrest mulige penge, for at sikre velfærdsstatens overlevelse i den form som vi kender den i dag.

Ved at anvende værdisynet til at se på den praksis rådgiverne oplever at arbejde med i projekt "relationel familierådgivning", har det givet mulighed for at se på de modsatrettede hensyn som rådgiverne skal arbejde ud fra i tilgangen og metoden i praksis, når de skal arbejde relationelt med et økonomisk fokus. Det kan give en forklaring på, hvorfor nogle rådgivere fik øje på de dilemmaer der kan opstå i den tilgang og metode som relationel velfærd repræsenterer. På trods af at relationel velfærd som tilgang og metode søger at lave samskabelse med borgerne, og give større autonomi til rådgiverne, og på den måde søger et fælles bedste, opstår der alligevel dilemmaer, når man skal arbejde med økonomi som en styrende faktor sammen med bløde værdier, hvilket kan være vigtigt at have for øje, når man i praksis skal arbejde med dette.

Delkonklusion

I spørgsmålet om hvilken betydning det har at arbejde med en økonomisk ramme i relationel velfærd, fandt jeg følgende. Relationel velfærd er som tilgang og metode præget af de udviklingstendenser der har været i socialpolitikken, og som muliggør et projekt som "relationel familierådgivning". Dermed udspringer relationel velfærd også af en politisk dagsorden der omhandler økonomi, og som er med til at præge den praksis der bliver udført i det sociale arbejde. Der kan i relationel velfærd spores forskellige *homo faber* værdisyn, som er med til at præge det sociale arbejdes praksis. Rådgiverne skal ud fra dette bevæge sig mellem forskelligartede værdisyn som *homo faber economicus*, *homo faber amans* og *homo faber socius* repræsenterer. Deraf skal rådgiverne kunne navigere i de forskelligartede hensyn der ligger i dette.

Relationel velfærd som projekt kan lade sig gøre som investeringsprojekt både set ud fra den politiske udviklingstendens på børn- og familieområdet, og ud fra at relationel velfærd forholder sig til økonomi. Der kan opstå et pres i at arbejde med økonomi som en styrende faktor i arbejdet med relationel velfærd, idet der stilles krav og forventninger til besparelser i tilgangen og metoden, som også baserer sig på bløde værdier i arbejdet med borgerne.

Diskussion

Projektet har belyst, hvordan et udvalg af rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" oplever at arbejde med relationel velfærd som tilgang og metode. Projektets fokus har dermed været på, hvilken betydning det har i praksis at arbejde med relationel velfærd, og herunder de

oplevelser rådgiverne har med at anvende denne metode i praksis, og hvilke fordele og ulemper, dette kan medføre. Projektets størrelse har kun muliggjort at have fokus på udvalgte teorier. Det kan derfor være relevant at se på andre områder af teoretiske perspektiver på datamaterialet, herunder rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd.

Første analyseafsnit tager udgangspunkt i rådgivernes mulighed for autonomi. Det kan ligeledes være relevant at diskutere, hvilke perspektiver den franske sociolog Pierre Bourdieu, med sit fokus på hvordan staten er med til at opretholde social ulighed, kan være med til at belyse de fordele og ulemper, der kan være i rådgivernes autonomi (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.68-90). Set ud fra dette perspektiv vil man sige, at magtformer er social konstrueret. For at forstå denne konstruktion af magt opererer Bourdieu med forskellige begreber til at forstå disse måder mennesker i samfundet agere på, herunder begreber som doxa, habitus, felt og kapital. Rådgiverne vil udøve deres praksis ud fra doxa, som en rutineret måde at gøre ting på. Habitus handler om den måde rådgiverne har lært at skulle agere på i deres praksis. Felt er et rum, hvor kampe om ressourcer foregår, og kapital omhandler forholdet mellem de ressourcer rådgiverne har tilgængelige i deres felt. På den måde mener Bourdieu at magt er et udtryk for ulighed i samfundet, da ikke alle får eller har adgang til samme ressourcer. (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.68-90; Bourdieu, 2007, s. 252-259; Bourdieu, 1997, s.123-133; Bourdieu, 1996, s.93-107)

Med dette teoretiske perspektiv vil man kunne diskutere, hvorvidt rådgivernes autonomi er en ny form for doxa der opstår. Idet doxa beror på en bestemt måde at gøre ting på, som er inkorporeret i både arbejdsgange og rådgiverne, kan begrebet doxa være med til at forklare, hvorfor der opstår dilemmaer for rådgiverne, når de skal integrere en ny doxa i deres praksis, og deraf opnå en fælles forståelse af, hvordan ny doxa i praksis er. (Bourdieu, 1997, s. 123-133)

I forlængelse af doxa kan det ligeledes diskuteres om rådgivernes nye arbejdsgange går i konflikt med den eksisterende habitus. Dermed mener jeg, at idet der opstår en ny praksis i det kollektiv, der er ved de 9 rådgivere, der skal arbejde ud fra ny bestemt måde at gøre tingene på. Dermed vil der opstå en ny kollektiv måde at udøve autonomi på, og dermed fælles måde at forstå praksis på, hvilket kan skabe et dilemma for den eksisterende habitus der er, hvor man har haft en bestemt måde at udøve praksis på. Dette kan være medforklarende i, hvorfor autonomi både opleves som

et gode, men også noget der opstår dilemmaer i for rådgiverne i projektet. (Bourdieu, 2007, s.252-259)

Det kan diskuteres om Bourdieus begreb om felt og kapital kan være medvirkende til at forstå den kamp der opstår for rådgiverne omkring legitim praksis. Rådgiverne skal finde deres position i kampen mellem økonomi og autonomi, og deraf hvordan de honorerer de krav der stilles til dem i deres praksis. (Bourdieu, 1996, s.93-107) For hvordan skal rådgiverne navigere i de interessekonflikter der kan opstå mellem økonomi, autonomi og forventninger til praksisudøvelse? Ved at anvende Bourdieus begreb om felt vil det kunne være med til at identificere nogle af de kampe der opstår omkring de modsatte værdier rådgiverne skal arbejde ud fra. (Bourdieu, 1996, s.93-107) Magt perspektivet kan derfor anvendes i forhold til projektet, idet en kritik af autonomi er, at er op til den enkelte rådgiver at foretage skøn, eller at magten i en form for pseudo kapital bliver lagt over til borgeren. Dermed ment-, kan man overhovedet sige at borgeren får magt, når det er rådgiveren der skal foretaget skønnet? Man kan også diskutere om denne vinkel på magtperspektiv overhovedet er relevant, når både borgere, rådgivere og lederen oplever autonomi som et gode, og deraf en forbedring af praksis. For vil rådgiver og borger have en oplevelse af kamp om ressourcer i et mulighedsrum som autonomi repræsenterer, når autonomi dermed ses som en måde at frigøre ressourcer på, og dermed en "mægtiggørelse" af positioner i praksis (Andersen og Pors, 2014, s.241-242). På den måde mener jeg at "mægtiggørelse" i rådgivernes projekt ses som en frigørelse, men som set ud fra Bourdieus perspektiv fortsat vil være en magt undertrykkelse i sin måde at se borgeren som en der skal frigøres og deraf "mægtiggøres" i sin position i samfundet (Andersen og Pors, 2014, s.241-242).

Det kan derfor diskuteres, hvorvidt om magtforhold bedre vil kunne have belyst de mere underliggende samfundsmæssige årsager til, hvordan rådgiver oplever at arbejde med autonomi, og hvorvidt om i dette findes nogle mere underliggende kampe om magt. Dog tager projektet udgangspunkt i rådgivernes oplevelse af deres praksis, og ud fra deres perspektiv er autonomi er frihed til at udøve praksis i en samskabelsesproces sammen med borgeren, hvilket også ligger op til en frigørelse af borgeren, hvilket magtperspektivet har sværere ved at forholde sig til, idet at Bourdieu anser magt for at være et udtryk for ulighed i samfundet. (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.68-90)

Havde jeg anvendt magtperspektiver i projektet kunne det ligeledes have haft betydning for valg af metodetilgang i projektet, hvor valg af en et videnskabsteoretisk position i form af socialkonstruktivisme ville kunne have identificeret de dispositioner og relationer og deraf dannelse af mønstre som aktørerne i projektet skal agere i. I forlængelse af sådanne valg kunne det ligeledes have haft indvirkning på valg af den empirisk undersøgelse, hvor det havde været nærliggende at spørge uddybende ind til relation mellem borger og rådgiver for at opnå mere dybdegående viden omkring magtforhold. (Monrad, 2018, s.107-144)

I forlængelse af autonomi er det relevant at se på det krydspres, der opstår ved rådgiverne mellem økonomi og autonomi. Her er det relevant at diskutere hvorvidt *governmentality* kan anvendes til at se på den ændring af diskurs der finder sted ved rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.16-42). Den franske filosof Michael Foucault anvender andre begreber for at forstå magtpositioner i samfundet. Han ser blandt andet på *governmentality* som er en styringsmentalitet som staten foretager for at styre borgerne i den normbaserede retning som er ønsket af staten. Foucault anser ikke nødvendigvis magt som værende en undertrykkelse af befolkningen, men ser også den produktivitet magtforhold i staten kan være med til at skabe, da den fokuserer på at udvikle befolkningen i en bestemt retning ud fra de normmæssige tendenser der hersker i samfundet. Magtperspektiv som *governmentality* kan derfor anvendes til at se på de forhold der gør sig gældende i samfundet. (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.16-42; Dean, 2006, s.43-83)

Derudover opererer Foucault med begrebet diskurs som en måde at forstå hvordan sproget er med til at styre praksis. Dette kan i projektet anvendes til at forstå den måde bestemte tidsmæssige tendenser tillader bestemte diskurser i samfundet. Diskursen præger dermed den måde borger og praktiker ser på problemstillinger på. Dette igennem måden at omtale en bestemt praksis på, eller hvordan man italesætter forståelsen af problemer ved borgerne. (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.16-42; Villadsen, 2017, s.297-320)

Man kan diskutere hvad *governmentality* har af betydning i forhold til forståelsen af styringsparadigmet New Public Governance (Torfing & Triantafillou, 2017), som er medvirkende til at muliggøre et investeringsprojekt som "relationel familierådgivning". Man kan anvende Foucaults ovenstående begreber til at se på, hvilken betydning det har, når man fra politisk side

ønsker at investere sig til besparelser, og hvilke diskurser der ligger i dette. Ud fra et New Public Governance perspektiv peges der netop på at effektivisere det offentlige ved blandt andet at øge rådgivernes autonomi. Kritikken af dette er dog at rådgivernes skøn bliver på et løst grundlag. Man kan diskutere forståelsen af det krydspres, der opstår for rådgiverne, når de skal forholde sig til et projekt der udspringer af et økonomisk hensyn, og deraf bestræber sig på at inkorporere flere hensyn, som kvalitet i sagsbehandling, medborgerskab og samskabelse. *Governmentality* kan i forhold til det krydspres rådgiverne oplever, anvendes til at analysere på den politiske agenda som økonomi udspringer af, og hvordan den søger at styre både individet og befolkningen i en bestemt retning (Dean, 2006, s.43-83). Samtidigt kan *Governmentality* anvendes til at analysere på, hvordan den politiske styring som peger på økonomiske besparelser, er med til at påvirke aktørernes handlingsfelt, hvor de i projektet "relationel familierådgivning" er underlagt besparelser som skal udmøntes i blandt andet mere autonomi (Dean, 2006, s.48). *Governmentality* vil dermed kunne anvendes til at analysere på, hvilken indvirkning relationel velfærd har på de muligheder der skabes i praksis, og dermed rejse en diskussion om, hvorvidt man styrer rådgivernes frihed i praksis, og dermed om der reelt er tale om en ny styringsform der præger rådgiverne til at træffe bestemte valg. Her mener jeg, at man også vil kunne anvende diskursanalysen til at se på, hvilken transformation der sker ved rådgivernes praksis fra stram styring af praksis med mange henvisninger til "aflivning af henvisningskulturen", og deraf autonomi som en del af en ny sandhed på løsningen af økonomibesparelser. (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.16-42; Villadsen, 2017, s.297-320)

Ud fra et økonomisk synspunkt i projektet, kan det være relevant at diskutere, hvilken betydning det har for rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" at arbejde med besparelser, og hvilken betydning det har i praksis. Deraf kan det diskuteres i hvor høj grad rådgiverne skal arbejde med forståelsen af, hvad styring af økonomi og besparelser har af betydning for valg af indsatser, og hvilke hensyn der ligger i dette perspektiv. Herunder lovgivning, faglige overvejelser, værdier og normer for praksis i et samspil med de tilgængelige økonomiske ressourcer, hvilket indgår i Lov om Social Service, hvor proceskrav tilsiger at der skal være "*saglige økonomiske hensyn*" (Retsinformation, Vejl. Nr. 9007 af 07/01/2014, udskrift 14. maj 2022). Dette vil sige at man skal foretage en afvejning mellem barnet/ den unges behov, og det der findes økonomisk mest

hensigtsmæssigt (Retsinformation, Vejl. Nr. 9007 af 07/01/2014, udskrift 14. maj 2022).

(Bundesen, 2019, s.11-23; Hansen, 2019, s. 25-53)

Derved kan det være relevant at forstå den økonomiske styring i kommunalt forvaltningsmæssige regi, hvilken betydning det har for de muligheder rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" reelt set har for at henvise alene ud fra skøn foretaget i samarbejde med borgerne. Dette ud fra et perspektiv om, at rådgiverne med overvejende sandsynlighed forventes at leve op til legitim praksis, som i projekt "relationel familierådgivning" formentlig vil betyde at begrænse omfanget af omkostningsrige foranstaltninger i væsentlig grad. Derfor har det betydning, hvilke krav det stiller til rådgiverne i praksis, når proceskrav i lovgivningen ligger op til de igen modsrettede afvejninger, der ligger mellem at tage udgangspunkt i barnets bedste og "*økonomiske hensigtsmæssige løsninger*" (Retsinformation, Vejl. Nr. 9007 af 07/01/2014, udskrift 14. maj 2022). Ud fra dette perspektiv kunne et fokus på økonomi i projektet have bidraget med, hvilken indvirkning styring af økonomi har på praksis ved rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning", og hvordan det deraf påvirker rådgivernes handling overfor borgerne.

(Bundesen, 2019, s.11-23; Hansen, 2019, s.25-53)

Fokus i empiriindsamlingen har dog ikke været på økonomi, hvorfor dette ikke er undersøgt nærmere end det rådgiverne, lederen og områdekoordinatorer selv er kommet ind på. Derfor kan det i forhold til projektet, virke på et for løst grundlag at foretage en analyse af økonomi og styring af projektet "relationel familierådgivning", og dets indvirkning på praksis. Derfor er der i projektet valgt at anvende en forståelse af økonomi og styring ud fra et værdisyn, som rådgiverne i projekt "relationel familierådgivning" oplevede at skulle arbejde ud fra. Det kunne dog være interessant at have foretaget yderligere forskning af, hvilken betydning økonomiske besparelser reelt har på praksis, når der skal peges på tilbud og støtte til børn og unge.

Konklusion

Projektets konklusion vil besvares på baggrund af indsamlet empiri og teoretiske perspektiver på det udvalgte datamateriale. Projektet har søgt mod at belyse projektets problemformulering som lyder "*Hvilken betydning får det for det sociale arbejdes praksis, når man har valgt relationel velfærd som tilgang og metode i en børn- og familieafdeling?*"

Ud fra et aktørperspektiv har projektet fundet at rådgiverne oplever det som et gode i det sociale arbejdes praksis at arbejde med relationel velfærd ud fra at det giver større autonomi, og som følge deraf større mulighed for at foretage et større faglige skøn i praksis. Samtidigt oplever rådgiverne at relationel velfærd nærmer sig idealerne for det sociale arbejdes praksis ved at komme tættere på borgerne. Som modpol til dette, fandt projektet at det faglige skøn, og større autonomi har sværere ved at sikre ensartet praksis og hjælp for borgerne, hvoraf forventninger til praksis kan blive mere utydelige. Samtidig efterlader det rådgiverne til i højere grad selv at skulle stå med ansvaret for at træffe beslutninger sammen med borgerne på, hvordan problemstillinger løses, hvilket kan medføre et pres på rådgiverne i forhold til de vurderinger de står med. Derfor anvender rådgiverne til dels sagssparring som compensation for det åbne faglige skøn. Projektet finder ligeledes at relationel velfærd søger at lave samskabelse mellem rådgiver og borger ud fra et medborgerperspektiv. Dilemmaet i samskabelse i praksis kan opstå, hvis ikke parterne ønsker at involvere sig, idet samskabelse kræver alles involvering. I de unikke løsninger, som søges igennem samskabelse, kan der opstå et dilemma vedrørende gennemsigtighed i sagsbehandlingen og borgernes rettigheder kan blive mere utydelige, da det ikke kan sikre ens praksis.

I et yderligere aktørperspektiv fandt projektet at der opstår et krydspres for de rådgivere i projektet, der arbejder med relationel velfærd. Krydspreset opstår mellem forventning om økonomibesparelser, hvilket kommer til udtryk ved forventning om færre henvisninger til foranstaltningstilbud og rådgivernes autonomi, som de blandt andet skulle anvende ved at være "reflektor". Projektet fandt at rådgiverne søgte at takle krydspreset ved at anvende refleksion-over-handling til at finde frem til de bedste løsninger i det sociale arbejdes praksis med borgerne. På den ene side oplevede rådgiverne dermed større arbejds glæde ved at arbejde med relationel velfærd, og deraf den autonomi og rollen som "reflektor" dette medførte. Ved at komme tættere på borgerne gav det færre rollespændinger mellem rådgiverne og borgerne. På den anden side gav autonomi og økonomi et krydspres rådgiverne søgte at afhjælpe dette spændingsfelt ved at anvende refleksion-over-handling i deres praksis for at takle det ansvar der lå på dem i rollen som "reflektor".

I forlængelse af krydspres mellem økonomi og autonomi fandt projektet at relationel velfærd er præget af de socialpolitiske udviklingstendenser der er i samfundet. På den måde fandt projektet at relationel velfærd også udspringer af en politisk dagsorden der omhandler økonomi, og som deraf er med til at præge den praksis der udføres i det sociale arbejde. I identificeringen af hvilke værdisyn relationel velfærd præges af, og som er med til at præge det spændingsfelt som rådgiverne arbejder i, er der anvendt *homo faber economicus*, *homo faber amans* og *homo faber socius*. Projektet fandt at rådgiverne der arbejdede med relationel velfærd skulle navigere i de *tre homo faber* værdisyn i deres arbejde, og som følge af dette skulle de kunne navigere i de forskelligartede hensyn der lå i disse værdisyn. På den måde fandt projektet at relationel velfærd som investeringsprojekt kan lade sig gøre, idet den forholder sig til en politisk dagsorden der omhandler økonomi, men som også medføre nogle dilemmaer i forhold til at den søger at forene forskelligartede værdisyn, som rådgiverne skal kunne navigere i, i deres praksis, og som gjorde det svært for rådgiverne at vide, hvilket værdisyn deres arbejde blev målt på. I praksis havde det den betydning at rådgiverne skulle kunne imødekomme de modsatrettede hensyn relationel velfærd søger at løse i sin tilgang og metode.

Samlet svarer projektet på problemformuleringen ved at pege på at betydningen af at arbejde med relationel velfærd i praksis er, at der kan spores både fordele og ulemper ved relationel velfærd som tilgang og metode til praksis. Rådgiverne i projektet gav klart udtryk for, at de fandt større arbejdsglæde ved at arbejde med relationel velfærd. I dette pegede projektet på at autonomi, større fagligt skøn, færre rollespændinger mellem rådgivere og borgere var goder i praksis. Ulemperne i praksis opstod ved et krydspres mellem økonomi og autonomi i forhold til det ansvar dette medførte, og hvordan det prægede den praksis rådgiverne skulle udføre deres arbejde i, hvor der både skal tages hensyn til unikke løsninger, retsprincipper og gennemsigtighed i sagsbehandlingens praksis. Derudover identificer projektet udfordringer ved relationel velfærd som tilgang og metode idet den søger at forene forskelligartede værdisyn, og deraf hensyn i praksis som kan være svært for de rådgivere, der skal arbejde i dette spændingsfelt, at skulle navigere i.

Perspektivering

Jeg vil i perspektiveringen sætte fokus på den tendens relationel velfærd er med til at sætte på dagsordenen i dansk kontekst på børn- og familieområdet, og dermed yderligere understøtte projektets fund.

Relationel velfærd – tal og tendenser

I projektet har jeg undersøgt, hvilken betydning det har for det sociale arbejdes praksis at arbejde med relationel velfærd, som tilgang og metode i en børn- og familieafdeling. Jeg har fundet frem til, at relationel velfærd, som tilgang og metode rummer mange fordele, som rådgiverne er glade for at arbejde med. Jeg har ligeledes fundet frem til, at relationel velfærd rummer nogle udfordringer, som kan være vigtige at have fokus på. Herunder, hvor kan der opstå barrierer i arbejdet med relationel velfærd i praksis med denne form for nytænkning, der er baseret på besparelser i forvaltningen.

I oplæg fra Helle Øbo, administrerende direktør i AskovFonden, oplyses det, hvilke effekter Aarhus Kommunes projekt "relationel familierådgivning" har haft. Herunder påpeges det at der har været et fald på 67 % i udgifter på området, og at der har været et fald på 59 % i indsatserne i perioden fra juni 2019 til maj 2020. Derudover påpeger Helle Øbo, at medarbejderne har væsentlig større arbejdsglæde, og at borgerne giver udtryk for bedre tilfredshed. (Øbo, 2021)

Nogle af de væsentlige pointer der fremhæves for at opnå ovenstående resultater, er at der er behov for et nyt "velfærdsfundament", hvor borgerne er medinddraget i højere grad til at finde frem til de rette løsninger der passer til dem. Her peger Helle Øbo på spørgsmålet om, at man i stedet for foretog målinger i kommunerne på den effekt de skaber ved borgerne. (Øbo, 2021) Idet at Askovfonden har aktier i at få indført relationel velfærd i den undersøgte kommune, må der her tages højde for, at det også har en værdi for Askovfonden at fremhæve de positive resultater af projektet i Aarhus kommune.

Idealerne bag ved tankegang omkring relationel velfærd er prisværdige, og jeg vil umiddelbart mene, at de færreste kan være uenige i, at tal der viser et så tydeligt sprog, betyder at relationel velfærd som tilgang og metode er værd at se på. Dog viser dette projektet også betydningen af at se på, hvilke afledte konsekvenser relationel velfærd kan have. Når der er fokus på samskabelse på et mere løst fundament, kan det være medskabende til usikkerhed i, hvilke forventninger man kan

have til praksis. Dette fandt projektet i den usikkerhed der opstod ved rådgiverne, når de havde et større ansvar ind i arbejdet med borgerne uden ensartet retningslinjer for praksis. Projektet viser ligeledes den udfordring, der kan opstå ved at fremhæve færre forvaltningsmæssige indsatser og besparelser, som en ny legitim praksis, der kan presse rådgiverne, der skal arbejde med denne tilgang, til at være mere usikker på, hvornår det er legitimt at henvise til omkostningsrige foranstaltninger, og heraf hvilke vurderinger er deraf legitime at foretage. Dette rejser samtidigt et spørgsmål om, hvilke afledte dilemmaer det kan medføre blandt kollegaer, der skal arbejde med denne tilgang og metode i forhold til de parametre, de bliver målt på. Dette ud fra at man fremhæver økonomi som et væsentligt målingsparameter i tilgangen og metoden relationel velfærd, men hvor idealerne bag ved relationel velfærd bygger på borgerens bedste, herunder samskabelse i et møde "menneske til menneske". Disse modpoler viser en pointe som jeg fremhæver i projektet, hvor jeg ser at relationel velfærd er ambitiøs i at ville satse på modsatrettede værdier som efterlader rådgiverne i en position, der kan være svær at skulle navigere i. Omvendt viser årsrapporten fra AskovFonden at man i Aarhus Kommune oplever succes med indførslen af relationel velfærd (Øbo, 2021). På den måde mener jeg at AskovFonden giver et bidrag ind i diskussionen om, hvordan kan man skabe en bedre offentlige sektor for færre penge. Dette ligger godt i tråd med sammenhængsreformen fra 2018 (Finansministeriet, 2018), hvor man pegede på, at der skulle mere fokus på bedre kvalitet for borgerne, og mere tid til kerneopgaverne for medarbejderne, og at man skulle "køre længere på literen, og køre nye veje" (Regeringen, 2017). Årsagen til at jeg vælger at hive netop denne pointe frem, er fordi det understreger en af de pointer jeg mener at mit projekt finder frem til, som også påpeges i citat fra Maria Appel Nissen:

"Denne økonomiske rationalitet kommer til udtryk i en stærk optagethed af, hvordan mennesket kan være eller udvikle sig til at blive en økonomisk gevinst for samfundet ud fra den betragtning, at det er forudsætningen for, at vi i fremtiden kan bevare den velfærdsstat og det velfærdssamfund vi kender." (Nissen, 2018, s. 55)

Målet er at man skaber en bedre offentlig sektor for færre penge, hvilket uanfægtet om dette er ønsket eller ej, vil skabe kamp mellem økonomi, medborgerskab og samskabelse mellem system

og borger for at opretholde den velfærdsstat vi kender, hvilket projektet har været med til at sætte fokus på (Nissen, 2018, s.73).

En international perspektivering

Ved mine søgninger på internettet vedrørende relationel velfærd, findes der en form for fælles hjemmeside, der kaldes relationvelfaerd (relationvelfaerd.dk, u.å.). På hjemmesiden kan man se, at der skal afholdes en konference for de skandinaviske lande i starten af juni måned, hvor nyeste forskning, og deraf erfaringer med at arbejde med relationel velfærd kan udbredes til dem, der ønsker at deltage i den nye bølge. Det interessante jeg finder ved dette er, at Trondheim Kommune er en af dem der er medværter på konference. På søgning på Trondheim Kommunes hjemmeside har jeg fundet et dokument fra 2018, som beskriver Trondheim Kommunes handlingsplan for at arbejde med relationel velfærd på børn- og familieområdet (Trondheim Kommune, 2018, s.21). Her beskrives det blandt andet at Trondheim Kommune søger at være en del af et paradigmeskifte med fokus på samarbejde, handlekraft og fleksibilitet, som kræver relationelle kompetencer. Ledelse og medarbejdere skal finde løsninger i en samskabelsesproces, og Kommunen søger *"mindre systemvelfærd til mere relationel velfærd, hvor velfærd måles i gode liv med udgangspunkt i borgernes egne ønsker til, hvad dette indebærer"* (Trondheim Kommune, 2018, s.21). Ud fra ovenstående fund mener jeg at kunne spore en større kurs i det internationale skandinaviske arbejde med udsatte børn- og familie i den offentlige sektor. Dermed ment at flere skandinaviske lande står med flere af de samme udfordringer i deres offentlige sektor på børn- og familieområdet, og deraf søger den samme kurs for at rette op på den "fejludvikling" New Public Management blandt andet har medført i den offentlige sektor (Torfing & Triantafillou, 2017).

Metodiske efterrefleksioner

Jeg vil foretage kritisk metodiske refleksioner over de fund jeg har gjort i projektet i forhold til projektets validitet, reliabilitet og overførbarhed.

Som metodisk efterrefleksion er det vigtigt at forholde sig til projektets formål og målopfyldelsen af dette. For at opnå forståelse for, hvilken viden projektet bidrager med, er det derfor vigtigt at se

på projektets validitet, herunder hvilken overensstemmelse der er mellem datagrundlag og projektets problemfelt (Monrad & Olesen, 2018, s.293-307).

Jeg har i projektet haft fokus på at finde frem til rådgiverne i projekt "relationel familierådgivnings" oplevelse af at arbejde med relationel velfærd som tilgang og metode i praksis. Idet at mit fokus har været på rådgivernes oplevelse, har fokus i datagrundlaget været rådgivernes subjektive oplevelser, og deraf forståelse af konceptet relationel velfærd. Jeg har dermed haft fokus på at være inspireret af min videnskabsteoretiske tilgang som filosofisk hermeneutiker, og samtidig sikre at få belyst den forforståelse jeg havde af konceptet relationel velfærd.

Begrænsningen ved denne tilgang ser jeg i at datagrundlaget kun er foretaget på rådgivernes side. Havde jeg valgt en anden tilgang til datagrundlaget ved at anvende observationer af praksis, og deraf hvordan rådgiverne arbejder med at danne relationer til borgerne, kunne dette have sat fokus på, hvordan borgerne oplever relationen til rådgiverne, og hvordan de oplever at blive styrket i deres ressourcer og problemstillinger (Monrad, 2018, s.107-143). Dermed kunne et andet metodevalg af dataindsamling have betydning for fokus i projektet både i forhold til udvalg af empirisk fokus, og deraf valg af teoretisk tilgang til datagrundlaget. Ved valg af observationer af praksis kunne et valg af en fænomenologisk tilgang have været oplagt, for at forstå subjekternes oplevelse af praksis uden forforståelser og fordomme (Tanggaard, 2017, s. 81-102). Herefter ville de teoretiske valg være foretaget ud fra hvad empirien viste. Her kunne anvendelse af et teoretisk blik på dataene have været Goffman med en analyse af interaktionen mellem borger og rådgiver, og den mikromagt der udspillede i et forum mellem menneskets interaktion og rammernes betydning, og deraf en mulig stigmatisering af borgerne (Goffman, 1975, s.13-59; Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s.43-67).

Det erkendes i diskussionen at såfremt der havde været anvendt andre teoretiske perspektiver som magtperspektiver på rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd, kunne udfaldet af analysen have set anderledes ud. Derfor vil resultaterne af projektet hvile på kritiske refleksioner over rådgivernes praksis med relationel velfærd, og hvilke overvejelser man "bør" gøre sig i praksis ved anvendelse af en tilgang og metode som relationel velfærd repræsenterer (Monrad & Olesen, 2018, s. 296-297).

Ved spørgsmålet om projektet validitet, herunder "*sammenhæng mellem problemformulering, datatilvirkning og teoretisk grundlag*" (Monrad & Olesen, 2018, s.300), tager projektet

udgangspunkt i at stræbe efter ny viden i en sammensmeltning mellem egen forforståelse på området og rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd. I forhold til den viden der er udfaldet af projektet, peger det på at der er opstået en horisontsammensmeltning af ny viden som kan anvendes til at se på praksis med kritisk reflekterende forståelse af de fordele og ulemper der kan være med at arbejde med den tilgang som relationel velfærd repræsenterer. Dette ses blandt andet ved at spørgsmålet om et økonomisk fokus i relationel velfærd ikke var en forforståelse jeg havde inden dataindsamlingen, men som viste sig igennem databearbejdningen.

Vedrørende spørgsmålet om projektets reliabilitet, som omhandler pålideligheden af, hvordan datagrundlaget og bearbejdningen af datagrundlaget er fremkommet, vil jeg vurdere at der er en vis form for reliabilitet i projektet (Monrad & Olesen, 2018, s. 293-307). Dette ud fra at datagrundlaget er foretaget ud fra 4 rådgivere ud af 9 rådgivere i projektet, samt lederen af projektet, samt de to områdekoordinatorer, der er tilkoblet børn- og familieafdelingen. Jeg vil derfor mene at projektets formål med at finde frem til rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd som tilgang er foretaget på et relativt stort antal af medarbejdere der arbejder med dette. I min kritiske refleksioner over valg af informanter, har jeg forholdt mig til at gatekeeper har foretaget udvælgelsen af informanter. Dette kan have haft den betydning, at der primært kan være udvalgt informanter, der forholder sig overvejende positive til projektet, hvilket kan have været med til at påvirke udfaldet af svarerne i interviewene. Jeg er ligeledes bevidst om, at ved at interviewe lederen af projektet vil dette kunne betyde en anden vinkel på implementering og en mere positiv fortælling om at arbejde med relationel velfærd som koncept. Dette er dog valgt ud fra at få indblik i netop disse aspekter af at arbejde med relationel velfærd, og for at opnå en ledelsesmæssig forståelse af at arbejde med et sådanne projekt. Jeg vil vurdere at på baggrund af mine 5 interviews fik jeg et godt indblik i rådgivernes oplevelse af at arbejde med relationel velfærd som tilgang i praksis i en børn- og familieafdeling.

I forhold til mine refleksioner om individuelt interview og gruppeinterview er jeg opmærksom på, at man i gruppeinterview kan påvirke hinandens meninger. På den måde kan udfaldet af datagrundlaget ligeledes være påvirket af blandingen af gruppeinterview og en-til-en interview.

Ved at anvende meningskondensering til bearbejdning af min empiri, er jeg bevidst om at det er mine valg, hvilke udsagn der er trukket ud af empirien, og at jeg havde min teoretiske forforståelse med i min udvælgelse af udsagn fra informanter. Derved kan jeg ikke konkludere at andre der havde foretaget samme datagrundlag, ville have fundet frem til nøjagtig de samme udsagn som jeg er nået frem til. (Monrad & Olesen, 2018, s. 293-307)

I min kritiske refleksion er jeg opmærksom på, at valg af metode til bearbejdning af data har betydning for det datagrundlag projektet hviler på. I forlængelse af valg om fænomenologisk tilgang og en Goffman inspireret teoretisk tilgang kunne anvendelse af meningsfortolkning have været oplagt til bearbejdning af datagrundlaget, idet det ville kunne bidrage med et kritisk blik på, hvad der er foregået i observationerne af interaktionerne i praksis (Kvale & Brinkmann, 2009, s.230-231).

I forhold til overførbare, som omhandler muligheden for at anvende projektets resultat i andre lignende sammenhænge (Monrad & Olesen, 2018, s.306-307), vil mit projekt ikke være direkte overførbart. Idet mit udgangspunkt i projektet har været at være nysgerrig på rådgivernes oplevelse af arbejdet med relationel velfærd som tilgang og metode, og at jeg har valgt at være inspireret af den filosofiske hermeneutik, vil mine resultater i projektet ikke umiddelbart kunne overføres til andre lignende kontekster. Formålet med projektet har ikke været at skabe sammenlignelig viden, men at være nysgerrig på, hvilke oplevelser rådgiverne har med at arbejde med relationel velfærd, og deraf hvilken betydning det har for praksis. Ud fra formålet med projektet, mener jeg at have opnået en viden, der kan inspirere til en bredere forståelse, og deraf kritiske refleksioner over relationel velfærd som et koncept i det sociale arbejdes praksis.

Litteraturliste

Andersen, N.Å. & Pors, J.G. (2014). På vej mod et hyperansvar – At skabe borgeren i statens billede. I *Velfærdsledelse – mellem styring og potentialisering*. (s.237-274).Hans Reitzels Forlag.

Ankestyrelsen. (2018). *Afdækning ad forståelse af kvalitet i sagsbehandlingen på udsatte børn- og ungeområdet*. Ankestyrelsen. Lokaliseret den 20. januar 2022 på:

<https://ast.dk/publikationer/kvalitet-i-sagsbehandlingen>

AskovFonden (2022) Hjemmeside med oplysninger om AskovFonden. Lokaliseret den 19. maj 2022 på:

<https://askovfonden.dk>

AskovFonden (u.å.) AskovFondens Hjemmeside med oplysninger om Relationel Velfærd. Lokaliseret den 30. maj 2022 på:

<https://askovfonden.dk/relationel/>

Bengtsson, T T. & Olsen R F. (2021). *Kortlægning af viden om kvalitet i sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet – Et litteraturstudie af danske publikationer*. VIVE – Viden til Velfærd. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Lokaliseret den 17. januar 2022 på:

<https://www.vive.dk/media/pure/16134/5583936>

Boguslaw, J. & Gittel, J.H. (2016). Relationel samskabelse og relationel velfærd – en værdibaseret tilgang til social trivsel. I *Kognition & Pædagogik: tidsskrift om gode læringsmiljøer*. (2016). Årgang 26, nr. 100. Oversat af Christoffer Østergaard.

Bourdieu, P. (2007). Relationernes funktioner og gruppernes grundlag. I P. Bourdieu, *Den praktiske sans*. (s. 252-270). Hans Reitzels Forlag. Oversat til dansk 2007.

Bourdieu, P. (1996). Felternes Logik & Habitus, interesse og rationalitet. I P. Bourdieu, *Refleksiv sociologi*. (s.93-107). Hans Reitzels Forlag. Oversat til dansk 1996.

Bourdieu, P. (1997). Den statslige konstruktion af folks måder at tænke på & Monopoliseringen af monopolet. I P. Bourdieu (1997) *Af praktiske grunde*. (s. 123-133). Hans Reitzels Forlag. Oversat til dansk 1997.

Brodkin, E.Z. (2015). *The Inside Story – Street-level research in the US and beyond*. I P. Hupe, M. Hill & A. Buffat (red.) *Understanding Street-Level Bureaucrazy*. (s.25-42). University of Bristol.

Bundesen, P. (2019). Indledning. I P. Bundesen & C-A. Hansen (red.) *Kommunal Økonomisk Styring på det sociale område*. (s. 11-23). Hans Reitzels Forlag.

Christensen, A. B. (2021). *Socialrådgiveren i Frontlinjen – En introduktion til Street-Level Bureaucrazy i Socialt Arbejde*. Forfatteren & Hans Reitzels Forlag, København 2021.

Cottam, H. (2016). Relationel velfærd er fremtidens velfærd. I *Kognition & Pædagogik: tidsskrift om gode læringsmiljøer*. (2016). Årgang 26, nr. 100. Oversat af Christoffer Østergaard.

Cottam, H. (2018). *Radikal hjælp – hvordan vi genopbygger indbyrdes relationer og revolutionerer velfærdsstaten*. Forlaget Mindspace.

Danneris, S. & Monrad, M. (2018). Litteraturgennemgang. I S.P. Olesen & M. Monrad (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbejde* (s.9-31). Hans Reitzels Forlag.

Dansk Socialrådgiverforening (u.å.). *IFSW – International federation of Social Workers*. Lokaliseret den 24. Maj 2022 på:

<https://socialraadgiverne.dk/om-dansk-socialraadgiverforening/internationalt-samarbejde/ifsw-international-federation-of-social-workers/>

Dean, M. (2006). Nøglebegreber og centrale temaer. I M. Dean, *Governmentality – Magt og styring i det moderne samfund*. København. Forlaget Sociologi.

Finansministeriet. (2018, september). Regeringen. Sammenhængsreformen – Mere frihed, tillid og tryghed. Rosendahls. Lokaliseret den 16. maj 2022 på:

https://www.regeringen.dk/media/5630/sammenhaengsreformen-mere-frihed-tillid-og-tryghed_web.pdf

Finansministeriet (2017). Regeringen. Sammenhængsreformen spor 3. (4.4.2017). Lokaliseret den 19. maj 2022 på:

<https://www.regeringen.dk/nyheder/2017/sammenhaengsreform/>

Frederiksen, M. (2018). Design. I S.P. Olesen & M. Monrad (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbejde* (s.83-106). Hans Reitzels Forlag.

Gilje, N. (2017). Hermeneutik – teori og metode. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (red.), *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. (s.127-152). Hans Reitzels Forlag.

Goffman, E. (1975). Stigma og socialidentitet. I E. Goffman, *Stigma – om afvigerens sociale identitet*. (s.13-59). Gyldendals samfundsbibliotek. Nodisk Forlag A.S. København. På dansk ved Brian Gooseman.

Hansen, S. J. (2019). Styring af den offentlige sektor. I P. Bundesen & C-A. Hansen (red.) *Kommunal Økonomisk Styring- på det sociale område*. (s. 25-53). Hans Reitzels Forlag.

Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2017). Kvalitative analysetraditioner i samfundsvidenskabelig forskning. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (red.), *Kvalitativ Analyse – Syv Traditioner* (s.9-26). Hans Reitzels Forlag.

Kristiansen, S. (2017). Fortolkning, forforståelse og den hermeneutiske cirkel. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (red.), *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. (s.127-152). Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview – Introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. (2005). Analysemetoder. I S. Kvale, *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. (s. 186-206). Hans Reitzels Forlag.

Lipsky, M. (1980). *Street-level Bureaucrazy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. (s.70-86). New York: Russel Sage Foundation.

Marshall, T.H. (1950). *Citizenship and Social Class*. I J. Manza & M. Saunder (red), *Inequality and Society*. (side 148-154). W.W. Norton & Co. New York.

Mik-Meyer, N. & Villadsen, K. (2007). Bourdieu: Felt, symbolsk vold og underkastelse. I N. Mik-Meyer & K. Villadsen, *Magtens Former – Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. (s. 68-90). Hans Reitzels Forlag.

Mik-Meyer, N. & Villadsen, K. (2007). Foucault: Den bevægelige velfærds kritik. I N. Mik-Meyer & K. Villadsen (2007) *Magtens Former – Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. (s. 16-42). Hans Reitzels Forlag.

Mik-Meyer, N. & Villadsen, K. (2007). Goffman: Interaktion og identitetsforhandlinger. I N. Mik-Meyer & K. Villadsen (2007) *Magtens Former – Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. (s. 43-67). Hans Reitzels Forlag.

Monrad, M. & Danneris, S. (2021). *Borgerinddragelse i Socialt Arbejde*. Forfatterne & Samfundslitteratur 2021.

Monrad, M. (2018). Tilvirkning af data. I Olesen, S.P. & Monrad, M. (red.), *Forskningsmetode – I socialt Arbejde*. (s.107-144). Hans Reitzels Forlag.

Monrad, M. & Olesen, S.P. (2018). Kvalitet & Kritik. I S. P. Olesen & M. Monrad (red.), *Forskningsmetode – I Socialt Arbejde*. (s. 293-318). Hans Reitzels Forlag.

Nissen, M A., Fallov, M A. & Ringø, P. (2018). At udforske menneskesyn. I Nissen, M A., Fallov, M A. & Ringø, P. (red.), *Menneskesyn i socialt arbejde – om udviklingen af det produktive menneske*. (side 11-28). Akademisk Forlag.

Nissen, M A. (2018). Komplexitet, tid og fleksibilitet. I Nissen, M A., Fallov, M A. & Ringø, P. (red.), *Menneskesyn i socialt arbejde – om udviklingen af det produktive menneske*. (side 141-160). Akademisk Forlag.

Nissen, M A. (2018). Kampen om menneskesyn – hvem er *homo faber*?. I Nissen, M A., Fallov, M A. & Ringø, P. (red.), *Menneskesyn i socialt arbejde – om udviklingen af det produktive menneske*. (side 53-76). Akademisk Forlag.

Olesen, S.P. & Monrad, M. (2018). Indledning. I S.P. Olesen & M. Monrad (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbejde* (s.9-31). Hans Reitzels Forlag.

Paulsen, S. (2021, 4. maj). Relationel velfærd – familierne stoler på at vi lytter til dem. I *Socialrådgiveren*

Paulsen, S. (2017, 23 november). *Hvor er det sociale arbejde på vej hen*. Socialrådgiveren. Lokaliseret den 24. maj 2022 på: <https://issuu.com/socialrdg/docs/2017-11-socialraadgiveren>

Relationelvelfaerd hjemmeside. *En platform til at dele erfaringer og viden omkring en ny og tidsvarende velfærdsdagsorden*. CRECEA A/S. Lokaliseret den 29. maj 2022 på: <https://www.relationelvelfaerd.dk/relationel-velfaerd/>

Retsinformation hjemmeside (u.å.). *Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier – vejledning nr. 9007 af 07/01/2014 (Gældende)*. (Vejledning nr. 3 til Serviceloven). Lokaliseret den 24. maj 2022 på: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2014/9007>

Schön, D.A. (1983), Dansk Udgave (2001). *Den Reflekterende Praktiker - Hvordan professionelle tænker, når de arbejder*. Oversat af Steen Fiil. (s.51-68). Forlaget Klim 2001.

Social- og Ældreministeriet. (2021, Januar). Regeringen. *Børnene Først – Et trygt hjem og flere rettigheder til udsatte børn*. Social- og Ældreministeriet. Lokaliseret den 17. januar 2022 på:

https://sm.dk/media/19457/boernene_foerst_t.pdf

Tanggaard, L. (2017). Fænomenologi som kvalitativ forskningsmetode. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (red.), *Kvalitativ Analyse – Syv Traditioner* (s.81-102). Hans Reitzels Forlag.

Torring, J. & Triantafillou, P. (2017). *New Public Governance på dansk*. Akademisk Forlag.

Trondheim Kommune (2018). *Stein, Saks, Papir – en strategi for å bygge sterke Barnefelleskarp*. Strategidokument, 2018. Lokaliseret den 29. maj 2022 på:

<https://www.trondheim.kommune.no/contentassets/0e385053def34c148acff5352303a054/strategidokument-2.pdf/>

Villadsen, K. (2017). Michael Foucaults diskursanalyse. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (red.), *Kvalitativ Analyse – Syv traditioner*. (S.295-320). Hans Reitzels Forlag.

Øbo, H. Askovfonden (21.10.2021). *Det handler ikke om mere velfærd – men om bedre velfærd*. AskovFonden. Lokaliseret den 16 maj. 2022 på:

<https://askovfonden.dk/det-handler-ikke-om-mere-velfaerd-men-om-bedre-velfaerd/>

Øbo, H. (2017). Fra Systemvelfærd til Relationsvelfærd. I Årsberetning 2017 fra AskovFonden. (s. 11-17). Lokaliseret den 16 maj. 2022 på:

<https://askovfonden.dk/arsberetning/>